

पाल्पा जिल्लाको मनसुन पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना २०८०

जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समिति
पाल्पा

पाल्पाको जिल्लाको नक्सा

च.नं.
प.स. २०७९/०८०

नेपाल सरकार
गृह मन्त्रालय
जिल्ला प्रशासन कार्यालय
तानसेन, पाल्पा

५२०९२३
५२०९२४
५२०९२५

Email: daopalpa@gmail.com
Website: http://daopalpa.moha.gov.np
Facebook Page : www.facebook.com/daopalpa

प्रमुख जिल्ला अधिकारीको भनाई

पाल्पा जिल्लाको अधिकांश भू-भाग महाभारत तथा चुरे पर्वत श्रृंखलामा पर्ने साथै कालीगण्डकी तिनाउ र अन्य खहरे खोलाको किनारमा घना बस्ती र उर्वर फाँटहरू रहेका छन् । नदी, खोला तथा खहरेहरूमा आउने बाढी एवम सिद्धार्थ राजमार्ग तथा जिल्लाका विभिन्न भागमा जाने सडकहरूमा समेत वर्षाको समयमा पहिरो गई धनजनको क्षति हुने साथै सडक अवरुद्ध हुने गरेको पाइन्छ । विगतका यस्ता घटनाहरूलाई मध्यनजर गरी वर्षाको समयमा मनसुनजन्य विपद्बाट आइपर्न सक्ने धनजन तथा अन्य भौतिक संरचनाको क्षति हुन नदिन, विपद् आइ परेमा तत्काल उद्धार खोज तथा राहत कार्य प्रभावकारी रूपमा संचालन गर्न सकियोस भन्ने उद्देश्यले तयार पारिएको यो मनसुन पूर्व तयारी तथा प्रतिकार्य योजनाको कार्यान्वयनले विपद् व्यवस्थापनमा सहजता हुने विश्वास लिएको छु ।

यो मनसुन पूर्व तयारी तथा प्रतिकार्य योजना २०८० तयार गर्न सहयोग गर्नु हुने स्थानीय तहहरू, सुरक्षा निकायहरू, बिषयगत कार्यालयहरू, जिल्लामा क्रियाशिल राजनीतिक दलहरू, संचारकर्मीहरू, नागरिक समाज, संघ संस्थाहरू सबैमा धन्यवाद दिन चाहन्छु ।

२०८०/११/१६
बन्धु प्रसाद बास्तोला
प्रमुख जिल्ला अधिकारी

विषय सूची

परिच्छेद १

योजनाको परिचय

१.१ पृष्ठभूमि.....	१
१.१.१ पाल्पा जिल्लाको संक्षिप्त चिनारी.....	१
१.१.२ भौगोलिक अवस्थिति.....	२
१.१.३ धरातलीय बनावट.....	२
१.१.४ प्रतिनिधि सभा सदस्य, राष्ट्रिय सभा सदस्य, प्रदेश सभा सदस्य तथा प्रदेश सभा समानुपातिक सदस्यहरूको विवरण.....	४
१.१.५ स्थानीय तहहरूको संक्षिप्त विवरण.....	५
१.१.६ स्थानीय तहका प्रमुख/उप प्रमुख तथा वडा अध्यक्षहरूको विवरण.....	५
१.१.७ सडक मार्गहरूको विवरण.....	८
१.१.८ हेलिप्याडको विवरण.....	९
१.१.९ संचारको विवरण.....	१०
१.१.१० जिल्लाको विद्युतीय विवरण.....	१२

परिच्छेद २

२.१ पाल्पा जिल्लामा हुने मनसुन आपतकालीन विपद् प्रतिकार्य योजना.....	१४
२.२ उद्देश्यहरू.....	१४
२.३ लक्ष्य.....	१५
२.४ क्षेत्र.....	१५

परिच्छेद ३

विपद् जोखिमको अवस्था

३.१ पाल्पा जिल्लामा विपद् हुन सक्ने सम्भावित विपद्का घटनाहरू.....	१६
३.२ पाल्पा जिल्लामा विपद् उत्पन्न हुन सक्ने सम्भावित ईलाकाहरूको बर्गीकरण.....	१७
३.३ पाल्पा जिल्लामा मनसुनको कारण आ.ब. ०७९/८० को जेष्ठ सम्म भएका घटनाहरूको विवरण... ..	१९
३.४ विपद्को समय रेखा र प्रकोप पात्रो.....	१९
३.५ जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समिति	२०

परिच्छेद ४

प्रतिकार्य योजना

४.१ पाल्पा जिल्लाको समग्र विपद् जोखिम पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना.....	२१
४.२ योजनाको महत्व.....	२१
४.३ विपद् पूर्व तयारी तथा प्रतिकार्य योजनाको उद्देश्यहरू.....	२१
४.४. पाल्पा जिल्लाको विपद् जोखिम न्यूनिकरण, पूर्व तयारी तथा प्रतिकार्य योजना	२१
४.५ जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समितिले गर्नु पर्ने कार्य तथा तयारीहरू.....	२४
४.६ जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समितिको पूर्व तयारी अनुसार गर्ने कार्यहरू.....	२५

परिच्छेद ५

५.१ कोभिड-१९ पूर्वतयारी र प्रतिकार्य योजना..... २७

परिच्छेद ६

विपद् व्यवस्थापनको प्रक्रिया

६.१ विपद् व्यवस्थापन चक्र (Disaster Management Cycle) २८

६.२ विपद् जोखिम न्यूनीकरण/व्यवस्थापन चक्र २९

६.३ तालिम..... ३१

६.४ पाल्पा जिल्लाको विपद् प्रतिकार्यमा सुरक्षा निकायहरूको परिचालन..... ३२

६.५ जिल्लाको मौजुदा उद्धार सामग्रीहरू..... ३३

६.६ विपद् व्यवस्थापनका लागि थप आवश्यक पर्ने सामग्रीहरू ३६

परिच्छेद ७

विपद् व्यवस्थापनका लागि सम्पर्क अधिकारीको विवरण

७.१ जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समितिका पदाधिकारी र जिल्ला स्थित विपद् व्यवस्थापनको लागि Focal Person को नामावली र सम्पर्क नम्बर..... ३७

७.२ विषयगत कार्यालयका प्रमुख र विपद् फोकल पर्सनहरू..... ३७

७.३ स्थानीय तहका प्रमुख प्रशासकिय अधिकृत र विपद् फोकल पर्सनहरूको विवरण..... ३८

७.४ विपद् पूर्व तयारीका लागि आवश्यक जनशक्ति व्यवस्थापन ३९

७.५ जिल्लामा भएका एम्बुलेन्सहरूको विवरण..... ३९

७.६ जिल्लामा भएका दमकलहरूको विवरण..... ४१

७.७ पाल्पा जिल्लास्थित सरकारी कार्यालयको सम्पर्क विवरण..... ४१

७.८ जिल्ला प्रहरी कार्यालय र जिल्लाका विभिन्न स्थानमा रहेका युनिटहरूको विवरणहरू..... ४३

परिच्छेद ८

८.१ संभावना र चुनौती..... ४५

८.२ समस्या ४५

८.३ उद्धार कार्यमा परिचालित फौजले विशेष ख्याल राख्नु पर्ने कुराहरू..... ४५

८.४ संक्षेपमा..... ४६

परिच्छेद- १

योजनाको परिचय

१.१ पृष्ठभूमि :-

नेपालको अधिकांस भू-भाग पहाडी क्षेत्र रहेको तथा भिरालो भू-बनोटको कारणले विपद्का घटना तुलनात्मक रूपमा बढी नै रहेको हुन्छ। वातावरणमा भैरहेको विनास, जनचेतनाको कमी, अव्यवस्थित विकास निर्माण, जलवायु परिवर्तन जस्ता कारण विपद्का घटनाहरू बढ्दै गईरहेको छ। जसबाट जनधनको क्षति पनि वर्षेनी वृद्धि हुदै गईरहेको छ। यस्ता विपद्को सामना गर्न प्रभावित परिवार वा कुनै निकायको मात्र एकल प्रयासले सम्भव हुँदैन। यसका लागि सबै सरोकारवालाको सहकार्य तथा परिचालन गर्नु जरुरी हुन्छ।

पाल्पामा बाढी, पहिरो, चट्याङ्ग, आगलागी, हावाहुरी जस्ता प्राकृतिक विपद्को जोखिम उच्च रहेको छ। जिल्लाको उत्तरतर्फ कालिगण्डकी नदी, मध्य भागमा महाभारत पर्वत र दक्षिणतर्फको चुरे पर्वत श्रृङ्खलामा पर्ने प्रायः सबै भूभाग भिरालो भएको तथा वन विनासको क्रम बढ्दो रहेको कारणले वर्षातमा बाढीपहिरो व्यापक बढ्न जाने र वर्षेनी ठूलो मात्रामा धनजनको क्षति तथा भू-क्षय हुने गरेको छ। प्राकृतिक विपद्लाई टार्न नसकिए पनि सबै निकायको हातेमालो र योजनाबद्ध प्रयास भएमा जोखिम न्यूनीकरण, खोज, उद्धार तथा राहत वितरणलाई प्रभावकारी बनाउन सकिन्छ। प्रत्येक वर्ष नेपालमा भित्रिने मनसुनका कारण हुन सक्ने सम्भावित जोखिम र प्रकोपका घटनाहरूलाई न्यूनीकरण गर्न तथा घटना पछिको उद्धार र राहत वितरणलाई प्रभावकारी बनाउन र भविष्यमा आइपर्ने सबै किसिमको विपद्को सामना गर्नका लागि व्यक्ति, परिवार, समुदाय, सम्पूर्ण सरकारी संयन्त्र, सुरक्षा निकाय, गैरसरकारी निकाय, राजनैतिक दल, नेपाल रेडक्रस सोसाईटी, नागरिक समाज तथा पत्रकार महासंघको उत्तिकै महत्वपूर्ण भूमिका रहेको हुन्छ। अतः सिमित साधन र स्रोतको अत्युत्तम प्रयोग गरी विपद्लाई प्रतिकार्य गर्न तथा मानवीय सहयोगलाई व्यवस्थित बनाउन प्रतिकार्य योजनाको तर्जुमा गरी लागू गर्न अति नै महत्वपूर्ण देखिएकोले विपद्का घटनाहरू तथा त्यसबाट हुन सक्ने क्षतिको न्यूनीकरण गर्न तहगत रूपमा विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन योजनाहरू निर्माण गरी क्रमिक रूपमा त्यसको कार्यान्वयन गर्दै समुदाय तथा संयन्त्रहरूलाई उत्थानशील गराउने उद्देश्यले जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समिति, पाल्पाले यो **मनसुन पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना, २०८०** अध्यावधिक गरिएको छ।

१.१.१ पाल्पा जिल्लाको संक्षिप्त चिनारी :-

लुम्बिनी प्रदेश अन्तर्गत पर्ने पाल्पा जिल्ला एक ऐतिहासिक महत्व बोकेको रमणीय जिल्ला हो। यस जिल्लाको सीमाना पूर्वमा तनहुं र नवलपरासी पूर्व, पश्चिममा अर्घाखाँची र गुल्मी, उत्तरमा स्याङ्जा, दक्षिणमा रुपन्देही र नवलपरासी पश्चिम जिल्लाहरू पर्दछन्। विश्व मानचित्रमा यो जिल्ला २७ डिग्री ४० मिनेट उत्तरदेखि २७ डिग्री ५७ मिनेट उत्तरी अक्षांश र ८३ डिग्री १४ मिनेट पूर्वदेखि ८४ डिग्री ०२ मिनेट पूर्वी देशान्तरबीच फैलिएको छ। यस जिल्लाको क्षेत्रफल १३७३ वर्ग कि.मी. रहेको छ। यो जिल्ला समुन्द्री सतहबाट करिब २०० मि. देखि २००० मि. उचाईसम्म फैलिएको छ। उष्ण जलवायु देखि समशितोष्ण हावापानी पाईने यस भूमिमा प्राकृतिक वनस्पति एवं जैविक विविधता पाईन्छ। यस जिल्लाको सरदर औषत तापक्रम २३ डिग्री सेल्सियस भए पनि गर्मीयाममा ३५ डिग्री सेल्सियस भन्दा बढी र जाडोयाममा ३.७ डिग्री भन्दा कम हुँदैन।

पृथ्वी नारायण शाहले नेपालको एकीकरण गर्नु पूर्व यो जिल्ला बाइसे चौबिसे राज्यमध्ये सबैभन्दा शक्तिशाली राज्य थियो। नेपालको एकीकरणपछि पनि शैक्षिक, प्रशासनिक र पर्यटकीय दृष्टिले पाल्पा जिल्ला उत्तिकै अग्रणी मानिन्छ। सेनवंशी र मगराँती पृष्ठभूमि बोकेको पाल्पा जिल्लालाई इतिहास, कला, शिक्षा, संस्कृति, रहनसहन र सभ्यताको धनी मानिन्छ। दुई वटा संघीय निर्वाचन क्षेत्र र ४ वटा प्रादेशिक निर्वाचन क्षेत्र रही स्थानीय तहको पुर्नसंरचना पश्चात १० वटा

स्थानीय तहमा विभाजन गरिएको पाल्पा जिल्लामा २ नगरपालिका र ८ गाउँपालिका रहेका छन् । जसमा जम्मा ८१ वटा वडाहरू रहेका छन् । राष्ट्रिय जनगणना २०७८ को विवरण अनुसार पाल्पा जिल्लाको कूल जनसंख्या २,४२,४२३ रहेको छ, जसमध्ये पुरुष १,११,९४० (४६.१८%) र महिला १,३०,४८३ (५३.८२%) रहेका छन् । सबै भन्दा बढि (५२.३०%) मगर जातिले बसोबास गर्ने यस जिल्लाका अधिकांश मानिस कृषि पेशामा संलग्न रहेका छन् भने बैदेशिक रोजगारको लागि छिमेकी राष्ट्र भारत तथा खाडी राष्ट्रमा गएका मानिसहरूको संख्या पनि उल्लेख्य रहेको पाईन्छ । पाल्पा जिल्ला हातले बुनेको ढाका टोपी र ढाकाको कपडा (जसलाई पाल्पाली ढाका पनि भनिन्छ) र करुवाको लागि प्रख्यात छ ।

पाल्पा जिल्लाको सदरमुकाम तानसेनमा रहेको छ । सदरमुकाम तानसेनको ठिक उत्तरमा रहेको श्रीनगरडाँडा यहाँको आकर्षण तथा गहना हो । जहाँबाट धौलागिरी, माछापुच्छ्रे, अन्नपूर्ण जस्ता हिमश्रृंखलाहरूको दृश्यावलोकन गर्न सकिन्छ । प्राकृतिक सुन्दरताको दृष्टिले असाध्यै सुन्दर यस जिल्लाको सदरमुकाम तानसेनलाई नेपालको दार्जिलिङ पनि भन्ने गरिन्छ । जसले गर्दा यो क्षेत्र पर्यटकीय गन्तव्यको रूपमा पनि अगाडी बढ्दै छ । यस जिल्लामा बुटवल-स्याङ्गा हुँदै पोखरा जाने सिद्धार्थ राजमार्ग र तानसेन हुँदै गुल्मी जाने दुई मुख्य राजमार्गहरू रहेका छन् । सिद्धार्थ राजमार्गको सुनौली-बर्तुङ्ग खण्ड यस जिल्लाको मुख्य MSR हो ।

१.१.२ भौगोलिक अवस्थिति :-

- अक्षांस: २७०. ४० मिनेटदेखि २७०. ५७ मिनेट उत्तरी अक्षांश
- देशान्तर: ८३०. १४ मिनेटदेखि ८४०. २ मिनेट पूर्वी देशान्तर
- सीमाना: पूर्व- तनहुँ र नवलपरासी
 - पश्चिम - अर्घाखाँची र गुल्मी
 - उत्तर - स्याङ्गा
 - दक्षिण - रुपन्देही र नवलपरासी
- क्षेत्रफल: १३७३ वर्ग कि.मी.

१.१.३ धरातलीय बनावट :

यस जिल्लामा अधिकांश पहाडी भूभाग रहेको छ । जिल्लाको दक्षिणमा सामान्यतया पूर्व पश्चिम गरि फैलिएको चुरे पर्वत श्रृंखला १८ प्रतिशत पर्दछ भने उत्तर तर्फ पूर्व पश्चिम फैलिएको महाभारत पर्वत श्रृंखला ८२ प्रतिशत पर्दछ । यी पर्वत श्रृंखलाको बीचमा नदीहरूले बनाएका फाँट तथा उपत्यकाहरू रहेका छन् । यस जिल्लामा मिश्रित किसिमको जंगलहरू रहेको छ । पहाडी जिल्ला भएको कारणले गर्दा गाउँ बस्तीहरू छरिएर रहेको छन् । अधिकांश भूभाग पहाड भएतापनि हरेक गाउँ बस्तीहरूमा सडक तथा बाटोघाटोको पहुँच रहेको छ । यस जिल्लाको उत्तरमा पश्चिमबाट पूर्व तर्फ बग्ने मुख्य नदी कालीगण्डकी रहेको छ भने पहाडबाट उपत्यका खोंच हुँदै बग्ने अन्य स-साना खहरे तथा नदीनालाहरू रहेका छन् ।

- **पहाड तथा पर्वतहरू:** यस जिल्लामा रहेका प्रमुख उच्च पहाडहरूमा अर्चले पहाड, किटको पहाड, कौडेलेक, जुरे पहाड, नौगीडाँडा, वेतनीडाँडा, रिब्दीकोट, रिमिघालेक, हात्तीलेक र श्रीनगरडाँडा रहेका छन् ।
- **उपत्यका तथा फाँटहरू:** यो पहाडी जिल्ला भएता पनि यहाँ माडी, रामपुर, अर्गली, हुँगी, कचल, दर्पुक, सर्देवा, पूर्वखोला, अंगाहाखोला, गेझा बर्दले, भलायटार र दैलातुङ्ग जस्ता खेती योग्य उर्वर फाँटहरू पनि रहेका छन् ।
- **नदीनालाहरू:** यस जिल्लामा उत्तरी सीमा भएर बग्ने कालीगण्डकी नदी र माडीबाट दक्षिण तर्फ बग्ने तिनाउ नदी यहाँका प्रमुख दुई नदीहरू छन् भने अन्य थुप्रै खहरे तथा नालाहरू रहेको छन् ।

- ✦ **कालीगण्डकी नदी:** मुक्तिनाथ क्षेत्रबाट बग्ने यो नदिलाई पवित्र गंगाको रूपमा लिईन्छ। मुस्ताङ देखि गुल्मी हुँदै बग्ने यस नदी पाल्पाको रिडी, गाडाँकोट हुँदै बाँकामलाङ्गबाट नारायणी नदीमा मिल्न पुग्दछ। यसले पाल्पा जिल्लासंग गुल्मी, स्याङ्जा र तनहुँ जिल्लाको सीमानाको काम गरेको छ ।
- ✦ **तिनाउ खोला:** पाल्पा जिल्लाको देवीनगरबाट उद्गम भएको यो नदी माडी फाँट हुँदै बुटवल तर्फ गएको छ।
- ✦ **निस्दी खोला:** पाल्पा जिल्लाको देवीनगर भएर पूर्वखोला हुँदै बग्ने यो खोला कालीगण्डकीसंग मिल्न पुग्छ।
- ✦ **अरुण खोला:** पाल्पा जिल्लाको देवीनगर उद्गम भएको यो खोला बहादुरपुर, ज्यामिरे हुँदै नवलपरासी तर्फ बगेको छ।
- ✦ **रिडी खोला:** अर्घाखाँची र गुल्मीको विभिन्न उच्च भागबाट आएको यो खोला पाल्पाको भुवनपोखरी, सिद्धेश्वर, ख्याहा, अर्घली हुँदै रिडीघाटमा पुगी कालीगण्डकीमा मिसिएको छ।
- ✦ **अंगाहा खोला:** रम्भा खोला (ताहुँ), हुमिन, पिपलडाँडा, फोक्सिङ्गकोट बीचबाट सुरु भई राम्दीघाटमा कालीगण्डकीमा गई मिल्दछ।
- ✦ **सर्देवा खोला:** देउराली र कुसुमखोलाबाट सुरु भई रिडी खोलामा गई मिल्दछ।
- ✦ **बराङ्गदी खोला:** बराङ्गदी, चापपानीबाट सुरु भई यो खोला कालीगण्डकीमा गई मिल्दछ।
- ✦ **दोभान खोला:** फेक, ठिमुरे, छहरा, जुठापौवा, कचल आदि स्थानहरूबाट एकत्रित हुँदै यो खोला दोभान तिनाउमा मिल्दछ।

यस जिल्लाको उत्तरतर्फ कालीगण्डकी नदी, जिल्ला बीचबाट तिनाउ खोला रहेको साथै अन्य सानातिना ठाडो खोला तथा खहरेहरू रहेको हुँदा यस्ता खोलामा आउने बाढीको कारण हुने मानविय क्षति, कृषि योग्य उर्वर जमिनको क्षति, नदी कटान तथा जलविद्युत गृहहरू लगायत नदी तीरहरूको बस्तीहरूमा गाउँ बस्तीहरू बगाउने हुँदा विपद प्रतिकार्य पूर्व तयारी स्थानीय निकायहरूले सोही अनुसार योजना तर्जुमा गर्नु पर्ने देखिन्छ भने विपद प्रतिकार्यको लागि समेत सोही अनुसार कार्य गर्नु पर्ने देखिन्छ ।

■ **ताल तथा पोखरीहरू:** पाल्पा जिल्लाका विभिन्न स्थानहरूमा रहेका मुख्य साना ताल तथा पोखरीहरू निम्न अनुसार छन्।

- ✦ **सत्यवती ताल:** सिद्धार्थ राजमार्गमा पर्ने चौविस माईलदेखि दक्षिण डेढ घण्टाको पैदल यात्राबाट पुगिने तिनाउ गाउँपालिकाको वडा नं. ४ मा रहेको यो ताल १४०० मि. उचाईमा रहेको छ। सुन्दर जंगलको बीचमा पहाडको टाकुरामा रहेको यो तालको छुट्टै विशेषता रहेको छ। कार्तिक पुर्णिमाको दिन ठुलो मेला लाग्ने यस तालमा भक्तजनहरूले ठुलो स्वरले चिच्याएर तालको वरिपरी घुम्दै बर मागेमा मनोकान्क्षा पुरा हुन जनविश्वास रहेको छ ।
- ✦ **प्रभास ताल:** सिद्धार्थ राजमार्गसंगै जोडिएको यो ताल तानसेन नगरपालिकाको वडा नं. १४ मा पर्दछ। यो ज्यादै पौराणिक ताल हो। कमलका फूलहरू फुल्ने हुँदा यसलाई कमल पोखरी समेत भनिन्छ। यो तालमा सबै प्रमुख तिर्थ स्थलहरूको जल ल्याई राखिएको हुदाँ यसलाई प्रभास क्षेत्रको रूपमा मात्रै चलन छ ।
- ✦ **सीताकुण्ड:** रामपुर नगरपालिका वडा नं. ३ मा रहेको यो कुण्ड ४००० फिटको उचाईमा रहेको छ। यहाँबाट धौलागिरी, माछापुच्छ्रे, अन्नपूर्ण, मनास्लु हिमश्रृंखला, कालीगण्डकी नदी तथा रामपुर फाँट प्रष्टसंग देखिन्छ। यहाँ पुन रामपुरबाट १ घण्टाको पैदल यात्रा गर्नु पर्दछ। यस तालको वरिपरी रहेका बोटविरुवाहरू सबै तालतर्फ झुकेको हुनु नै यसको मुख्य विशेषता हो।

- ✚ **तालपोखरा** : तालपोखरा रामपुर नगरपालिकाको वडा नं ६ मा अवस्थित धार्मिक तथा पर्यटकीय हिसाबले एक महत्त्वपूर्ण गन्तव्यस्थल हो। यो कालीगण्डकी नदी तट स्थित तातोपानी घाटबाट दक्षिण तर्फ झण्डै ६०० मि. दुरीमा रहेको छ। यो तालको क्षेत्रफल लगभग ७० रोपनी जग्गामा रहेको तालको बीच भागमा मन्दिर रहेकोले यो ठाउँ निकै रमणीय देखिन्छ।
- ✚ **सुकेताल**: तिनाउ गाउँपालिका वडा नं. २ सिद्धार्थ राजमार्गको दोभान देखि करिब ४ कि.मी. दुरीमा रहेकोमा यो ताल समुन्द्री सतह देखि करिब ९०० मिटर उचाईमा रहेको छ। प्राकृतिक मनोरमता सँगै यहाँको चिसो पानी, थरीथरीका चराचुरुङ्गीको चिरबिर तालमा रहेका विभिन्न जातजातिका माछाहरुको विचरणको दृश्य असाध्यै आकर्षक र मनमोहक देखिन्छ। तालकै नामबाट यो गाउँको नाम पनि सुकेताल रहेको छ।
- **हावापानी**: भू-धरातलीय स्वरूपमा भएको विविधताले गर्दा यस जिल्लाको हावापानीमा पनि विविधता रहेको पाईन्छ। महाभारत तथा चुरेपर्वत श्रृंखला, नदी किनारका निम्न उचाईका भूभागलाई हेरी यहाँको हावापानीलाई वातावरणीय दृष्टिकोणले दुई भागमा विभाजन गर्न सकिन्छ। जिल्लाको अधिकांश भाग पहाडी भएकोले करिब ८०% भूभागमा समशितोष्ण हावापानी पाईन्छ भने करिब २०% भूभाग मैदानी भएकोले उष्ण हावापानी रहेको छ। यहाँको औषत अधिकतम तामक्रम ३५० डिग्री सेल्सियस र औषत न्युनतम तापक्रम ३.७० सेल्सियसको बीचमा रहेको छ। हिमालय पर्वतमालादेखि अलि टाढा दक्षिणतर्फ रहेकोले यस जिल्लामा गण्डकी अञ्चल र धौलागिरी अञ्चलका हिमाल नजिक पर्ने स्थानहरुको दांजोमा केही कम पानी पर्ने र सालाखाला बर्ष भरिमा १९०३ मि.मि.वर्ष हुने गर्दछ। बर्ष भरिनै हुने वर्षाको ८०% वर्षा जेष्ठदेखि भाद्र महिना भित्रमा हुने गर्दछ।
- **वनस्पति तथा वन्यजन्तु**: यस जिल्लाको करिब ५२.८ प्रतिशत भूभाग वनजंगलले ढाकिएको छ। यस जिल्लाका खास वन पैदवारहरुमा साल, सल्लो, उत्तीस, चिलाउने, टुनी, साज, चिउरी, मौवा, खल्लुक आदि पर्दछन्। कचल र दोभान इलाकाहरुमा सालको काठहरु प्रशस्त पाईन्छ। जिल्लामा पाईने वन्यजन्तुहरुमा बाघ, भालु, स्याल, चितुवा, फ्याउरो, वंदेल, घोरल, ढेडु, वांदर, खरायो, मृग, दुम्सी आदि पर्दछन् भने जंगली पंछीहरुमा लुईचे, कालिज, ढुकुर, जुरेली, तिन्ना, बट्टाई, कांडे भ्याकुर, कोईली, सुगा, न्याउली, गिद्ध, चिल, बाज, गौंथली आदि पाईन्छ। हाल यस जिल्लाको माडी र रामपुर क्षेत्रमा गिद्ध संरक्षण र अवलोकन समेत सुरु गरिएको छ। यस जिल्लामा सामुदायीक वन, राष्ट्रिय वन र निजी वन रहेका छन्। यहाँको दक्षिणी भेगको होचो ईलाकामा साल, सिसौ, बर, पिपल, दार पाईन्छ। उच्च पहाडी ईलाकामा सल्लो, चिलाउने, उत्तिस, मौवा, बाँस, निगालो, अम्रिसो जस्ता वनस्पति पाईन्छ।

१.१.४ प्रतिनिधि सभा सदस्य, राष्ट्रिय सभा सदस्य, प्रदेश सभा सदस्य तथा प्रदेश सभा समानुपातिक सदस्यहरुको विवरण प्रतिनिधि सभा सदस्य: प्रत्यक्ष तर्फ

सि.नं.	दल	निर्वाचन क्षेत्र नं.	नाम,थर	सम्पर्क नम्बर
१	ने.क.पा.एमाले	१	माननीय नारायण प्रसाद आचार्य	९८५७०६०५८४
२	ने.क.पा.एमाले	२	माननीय ठाकुर प्रसाद गैरे	९८५७०६०९८८

राष्ट्रिय सभा सदस्य

सि.नं.	दल	नाम, थर	सम्पर्क नम्बर
१	ने.क.पा.समाजवादी	माननीय राजेन्द्रलक्ष्मी गैरे	९८५७०६५२५५

प्रदेश सभा सदस्य : प्रत्यक्ष तर्फ

सि.नं.	दल	निर्वाचन क्षेत्र नं.	नाम, थर	सम्पर्क नम्बर
१	ने.क.पा.एमाले	१ क	माननीय राजु प्रसाद श्रेष्ठ	९८५७०६०५११
२	ने.क.पा.एमाले	१ ख	माननीय खेम बहादुर सारु	९८५७०६०४४४
३	नेपाली काँग्रेस	२ क	माननीय बिर बहादुर राना	९८५७०६०७७५
२	ने.क.पा माओवादी	२ ख	माननीय तुलाराम घर्ति मगर	९८५७०८५४९८

प्रदेश सभा सदस्य : समानुपातिक तर्फ

सि.नं.	दल	नाम, थर	सम्पर्क नम्बर
१	ने.क.पा.एमाले	माननीय ईन्द्रा गहतराज	९८५७०८५४९८

१.१.५ स्थानीय तहहरूको संक्षिप्त विवरण

सि.नं.	स्थानीय तह	क्षेत्रफल (वर्ग किलोमिटर)	जनसंख्या	केन्द्र
१	तानसेन नगरपालिका	१०९८.	५०७९२	तानसेन
२	रामपुर नगरपालिका	१२३३४.	४०८८३	रामपुर
३	रैनादेवी छहरा गाउँपालिका	१७५८८.	२३१४९	छहरा
४	रिब्दीकोट गाउँपालिका	१२४५५.	१५४७३	खस्यौली
५	तिनाउ गाउँपालिका	२०२	१७७७७	दोभान
६	निस्दी गाउँपालिका	१९४५.	१८१२०	मित्याल
७	पूर्वखोला गाउँपालिका	१३८५.	१६०५२	रिङ्गनेरह
८	बगनासकाली गाउँपालिका	८४१७.	१८४९७	चिर्तुङधारा
९	माथागढी गाउँपालिका	२१५५९.	१८१२०	झडेवा
१०	रम्भा गाउँपालिका	९४१२.	१७१५५	पिपलडाँडा

१.१.६ स्थानीय तहका प्रमुख/उप प्रमुख तथा वडा अध्यक्षहरूको विवरण

निस्दी गाउँपालिका		
पद	नाम	मोबाईल नं.
अध्यक्ष	मुक्त बहादुर सारु	९८५७०६८०१२
उपाध्यक्ष	तिरन कुमारी श्रेष्ठ	९८४०१९३५०४

वडा १ वाकामलाड	यम बहादुर राना	९८४०४९२३१९
वडा २ सहलकोट	फत्ते सिं दर्लामी	९८६९४२८०३९
वडा ३ झिरवास	नविन्द्र थापा सोती	९८५७०६०२३५
वडा ४ मित्याल	सन्त विर सुनारी	९८४७००१३७४
वडा ५ गल्धा	दुर्गा बहादुर सोमै	९८४७१३८८१५
वडा ६ अर्चले	मेखवहादुर सुनारी	९८४७०६७१२८
वडा ७ ज्यामिरे	मुक्त बहादुर पाटा	९८४०९१६८६०
रामपुर न.पा.		
प्रमुख	रमण बहादुर थापा	९८५१०३३९२१
उपप्रमुख	बाल कुमारी थापा	९८४७१८०५८८
वडा १	कपिल बहादुर खाँड	९८५७०६२०९६
वडा २	कृष्ण बहादुर दर्जी	९८४७३४८९७०
वडा ३	दामोदर पाठक	९८४७१८८९३६
वडा ४	राम बहादुर राना	९८५७०६२१२५
वडा ५	दुर्गा प्रसाद पोखरेल	९८५७०६२५१६
वडा ६	दिवाकर देवकोटा	९८४९८०१३९२
वडा ७	दोवराज तिवारी	९८५७०६०६९२
वडा ८	दिनेश आचार्य	९८५७०६२१९८
वडा ९	डिल बहादुर राना	९८५७०६५४७०
वडा १०	तोयानाथ सारु थापा	९८५७०६०९८७
पूर्वखोला गाउँपालिका		
अध्यक्ष	नुन बहादुर थापा	९८५७०६५५४४
उपाध्यक्ष	भागिरथी भट्टराई	९८४७२२४३१४
वडा १ सिलुवा	भोगबहादुर थापा	९८४७०४३८२९
वडा २ जलपा	निरबहादुर सारु	९८४७०४३८२९
वडा ३ रिङ्गनेरह	निलकण्ड भट्टराई	९८४७२२७२५
वडा ४ देवीनगर	रामप्रसाद श्रेष्ठ	९८४७१००५३३
वडा ५ वीरकोट	धनबहादुर सिङ्गाली	९८४७२४९४८८
वडा ६ हेक्लाड	मानबहादुर सारु	९८५७०५७६५४
रम्भा गाउँपालिका		
अध्यक्ष	विष्णुप्रसाद भण्डारी	९८४७२२५७७९
उपाध्यक्ष	राधाकुमारी श्रेष्ठ	९८४७४९७०४३
वडा १ हुँगी	ईश्वरी काफ्ले	९८४०८२५२३८
वडा २ फोक्सिङ्कोट	चेत बहादुर सुनारी	९८४७०२८२८८
वडा ३ पिपलडाँडा	थमनबहादुर गाहा	९७४७०२३५५४
वडा ४ हुमिन	कृष्ण बहादुर रायमाझी	९८५७०४४२१०
वडा ५ ताहुँ	खुमकान्त वस्याल	९८४१४९३२३९
माथागढी गाउँपालिका		
अध्यक्ष	यम बहादुर चिदी	९८५७०६०२३१

उपाध्यक्ष	बिष्णु माया लुडचे	९८६७०४०९६४
वडा १ चिदिपानी	राज कुमार पन्थी	९८५७०६२३८५
वडा नं २ रूप्से	बोम बहादुर ठाडा	९८५७०६४२७९
वडा नं ३ कसेनी	तेज बहादुर घर्ती	९८५७०६०५४७
वडा नं ४ झडेवा	शंकर दर्लामी	९८५७०६८०३५
वडा नं ५ हात्तिलुङ	गणेशमान गाहा	९८६६६२०७७६
वडा नं ६ गोठादी	युव बहादुर ठाडा	९८६७०४८५९०
वडा नं: ७ रहवास	जंगवहादुर दर्लामी	९८५७०६५६०५
वडा नं ८ बहादुरपुर	डिलवहादुर ढेंगा मगर	९८५७०६८७०९
तिनाउँ गाउँपालिका		
अध्यक्ष	प्रेम श्रेष्ठ	९८५७०६०६५८
उपाध्यक्ष	लाल बहादुर थापा	९८४७९५९०२५
वडा नं १ कचल	भुवान सि चिदी	९८४७९०३०६२
वडा नं २ दोभान	थादव प्रसाद अर्याल	९८४४७७९४९०
वडा नं ३ झुम्सा	चित्र बहादुर थापा	९८४४७४५५५०
वडा नं ४ सत्यवती	तुल बहादुर आले	९८६७३५६६९४
वडा नं ५ कोलडाँडा	ईन्द्र कुमारी गाहा चिदी	९८४७४७८३५९
वडा नं ६ मस्याम	तोमवहादुर पुन	९८५७०६५४०९
वगनासकाली गाउँपालिका		
अध्यक्ष	सरस्वती दर्लामी चिदी	९८४७०४२२६६
उपाध्यक्ष	हरि पाठक	९८५७०६८४७७
वडा नं १ चिर्तुङधारा	शेर बहादुर चिदी	९८४७०४३९०६
वडा नं २ पोखराथोक	तिर्थ प्रसाद भट्टराई	९८५७०६०२४९
वडा नं ३ नायरनमतलेश	टिकावहादुर थापा	९८४७०४५९७३
वडा नं ४ खानिछाप	जित बहादुर कनौजे	९८४७५२५२९५
वडा नं ५ दर्लमडाँडा	ओम प्रकाश गैरे	९८५७०६२९९८
वडा नं ६ यम्घा	लक्ष्मीप्रसाद अधिकारी	९८६७२९४६५८
वडा नं ७ खानिगाउँ	गण बहादुर बुढाथोकी	९८६७९५२२२९
वडा नं ८ वराङ्दी	मोतिलाल बश्याल	९८४७९९४०२४
वडा नं ९ चादपानी	थानेश्वर तिमिल्सिना	९८५७०६०९९८
तानसेन नगरपालिका		
अध्यक्ष	सन्तोष लाल श्रेष्ठ	९८५७०६०३५३
उपाध्यक्ष	प्रतिक्षा सिंजाली	९८४७९०२८४९
वडा नं १	सुनिल कुमार बश्याल	९८५७०६०९२६
वडा नं २	महेश्वर श्रेष्ठ	९८४७०२९९५९
वडा नं ३	बाबुरत्न शाक्य	९८४७३०८७३९
वडा नं ४	हेमन्त राज शाक्य	९८५७०६८८२८
वडा नं ५	रामवहादुर रावल	९८४७०६९२८८
वडा नं ६	सागरमान महर्जन	९८५७०७८०२९

वडा नं ७	प्रदिप खनाल	९८४७०२९४६६
वडा नं ८ दमकडा	सोमनाथ अर्याल	९८४७०४३२०२
वडा नं ९ मदनपोखरा	राजेश कुमार अर्याल	९८५७०६०२०२
वडा नं १० तेलघा	हिमलाल पंगेनी	९८५७०६०१०१
वडा नं ११ वन्दीपोखरा	यादव सिंह कार्की	९८५७०६०२२७
वडा नं १२ बौघापोखराथोक	मेजर सिंह के.सी.	९८५१०९०६४७
वडा नं १३ बौघागुम्भा	टुकप्रसाद भट्टराई	९८५७०६५५१५
वडा नं १४ अर्गली	शोभाकर भट्टराई	९८४७४२८५१६
रिव्दिकोट गाउँपालिका		
अध्यक्ष	नारायण बहादुर कार्की	९८५७०६०३८३
उपाध्यक्ष	कान्ता अधिकारी	९८५७०६२३५८
वडा नं १ ख्याहा	चिरन्जीवी पोखरेल	९८५७०६५४०२
वडा नं २ देउराली	ओम प्रसाद पोखरेल	९८५१०३५१३१
वडा नं ३ खस्यौली	नारायण बहादुर के.सी.	९८४७४३८०२९
वडा नं ४ भैरवस्थान	सोम बहादुर कार्की	९८४७०४३५२९
वडा नं ५ कुसुमखोला	मन बहादुर अस्लामी	९८६४४२५०१९
वडा नं ६ ठिमुरे	प्रकाश रायमाझी	९८४७३३३८९६
वडा नं ७ पालुडमैनादी	दान बहादुर कुवर	९८५७०६०५४२
वडा नं ८ फेक	चुरा बहादुर छहरी	९८६६४३८४८१
रैनादेवी छहरा गाउँपालिका		
अध्यक्ष	रुकमांगत भट्टराई	९८४९०७७०२९
उपाध्यक्ष	युवराज थापा	९८५७०६२०६३
वडा नं १ सिद्धेश्वर	सोम बहादुर दर्लामी	९८५७०६९८४१
वडा नं २ सोमादी	दान बहादुर पौडेल	९८५७०६२५४८
वडा नं ३ भुवनपोखरी	प्रदिप पौडेल	९८४७१००२८८
वडा नं ४ छहरा	गोविन्द बहादुर रायमाझी	९८५७०६२२४२
वडा नं ५ मुझुड	हुमानसिंह कार्की	९८५७०३४७०७
वडा नं ६ जुठापौवा	दोम बहादुर घर्ती	९८६०६९७७६३
वडा नं ७ वल्डेडगडी	देवेन्द्र पुन	९८५७०३०५४३
वडा नं ८ सत्यवती	रेम बहादुर राना	९८४०४५७९७८

१.१.७ सडक मार्गहरूको विवरण

यस जिल्लामा वर्षेनी सबै भन्दा बढी सडक दुर्घटनाबाट जनधनको क्षति भईरहेको पाईन्छ । यस जिल्लाको प्रमुख सडक मार्गहरू तथा सहायक सडक मार्गहरू निम्न अनुसार रहेका छन् ।

सि.नं.	विवरण	दुरी (कि.मि.)	कैफियत
१.	सिद्धार्थ राजमार्ग (चिडियाखोला, वर्तुङ्ग, आर्यभञ्ज्याङ्ग हुँदै राम्दी)	६० कि.मी	CI 40
२.	आर्यभञ्ज्याङ्ग-रामपुर सडक खण्ड	४८ कि.मी.	CI 18
३.	वर्तुङ्ग-हार्थोक-रिडी सडक खण्ड	३५.६६ कि.मी.	CI 40

४	हार्थोक-छहरा-तिनगिरे	२५ कि.मी.	CI 18
५	बाँसटारी-झडेवा-खैरेनी	४८ कि.मी.	CI 18
६	बतासेडाँडा-अबल-रानिघाट	१३ कि.मी.	CI 18
७	चिलाङ्दी-चापपानी-गरनडाँडा-राम्दी	१६ कि.मी.	CI 18
८	हुमिन-रिङ्नेरह-ज्यामिरे	१६ कि.मी.	CI 18
९	बतासेडाँडा-बौघागुम्हा-छेर्लुङ	१५ कि.मी.	CI 18
१०	दोभान-कचल-बल्डेडढी	२२ कि.मी.	CI 18
११	अमलाबास-पेलावास-तालपोखरा-अर्घाखांची	१६ कि.मी.	CI 18
१२	ताहुं-ओमभञ्ज्याङ-कितेनी-रानीबास-सहदीखोला	२२ कि.मी.	CI 18
१३	बेलडाँडा-दुङ्गानाबेसी-मित्याल-आरुङखोला	२७ कि.मी.	CI 18
१४	खस्यौली-देउराली-मनवाग	२१ कि.मी.	CI 18
१५	बुल्थाके-खानीगाउँ-दैलातुङ	८ कि.मी.	CI 18
१६	डुम्रे-मस्याम-दुस्टुङ-बतासे	१४ कि.मी.	CI 18
१७	राईका-आनन्दीभञ्ज्याङ-रुक्सेभञ्ज्याङ	२७ कि.मी.	CI 18
१८	सालझण्डी-जुठापौवा-सुङ्गुरेदुङ्गा	२०.३ कि.मी.	CI 18
१९	हुमिन-देवीनगर-जल्पा-बहादुरपुर	२२.६ कि.मी.	CI 18
२०	झुम्सा-ज्यामिरे-दमार-जगात	२६ कि.मी.	CI 18
२१	सिलुवा-अर्चले-मित्याल	२२.५ कि.मी.	CI 18
२२	झुम्सा-चरङ्गे-धागो कारखाना सडक (यस आ.ब.मा थप भएको)	८.४ कि.मी.	

१.१.८ हेलिप्याडको विवरण

दि फेमश महिन्द्र दल गण हेडक्वाटर तानसेन र रामपुर पोष्टमा स्थायी हेलिप्याड रहेको छ । साथै जिल्लाको स्थानीय तहसंग समन्वय गरी हरेक तहमा कम्तिमा एउटा Night Landing Capability सहितको हेलिप्याड निर्माण गर्ने कार्यको लागि समन्वय भईरहेको छ। विपद उद्धारको समयमा यही हेलिप्याडहरूलाई प्रयोग गरी विपद उद्धार तथा राहत वितरणको कार्य गरिनेछ । यस जिल्लामा रहेका हेलिप्याडहरूको विवरण निम्न अनुसार रहेको छ ।

सि.नं.	स्थान (GR, Latitude, Longitude)	कैफियत
१	तानसेन:(जि.आर.५५९८२९) 83°33'00', 27°51'00'	Night landing Capability
२	रामपुर (जि.आर. ८९६८३७) 83°53'30', 27°52'10'	हेलिप्याड रहेको
३	मुञ्जुङ्ग (जि.आर.४०५८४३) 83°30'20', 27°52'19'	खुल्ला जमिन
४	प्रभास (जि.आर.५४८८०४) 83°31'7', 27°51'9'	हेलिप्याड रहेको
५	दोभान 83 (४९१७९९.आर.जि)°27°15', 27°49'13'	हेलिप्याड रहेको
६	खस्यौली (जि.आर.५१५७६४) 83°30'29', 27°48'4'	खुल्ला जमिन
७	बर्तुङ्ग (जि.आर.५६२८१९) 83°33'10', 27°50'51'	खुल्ला जमिन
८	नायरनमत्लेस (जि.आर.६१२८१७) 83°35'11', 27°52'12'	खुल्ला जमिन
९	दर्लडाँडा (जि.आर.६०५८७६) 83°36'30', 27°54'15'	खुल्ला जमिन
१०	ताहुं (जि.आर.७२९५०१) 83°43'14', 27°50'20'	खुल्ला जमिन
११	मित्याल (जि.आर.९११७१३) 83°55'15', 27°46'6'	खुल्ला जमिन

१२	सोमादी (जि.आर.३९८८८७) 83°21'5", 27°55'3"	खुल्ला जमिन
१३	जुठापौवा (जि.आर.३२२७४१) 83°19'2", 27°49'10"	खुल्ला जमिन
१४	हुंगी (जि.आर.७२३८७८) 83°43'14", 27°55'13"	खुल्ला जमिन
१५	गोठादी (जि.आर.६०८६४३) 83°39'6", 27°42'9"	खुल्ला जमिन
१६	दछ्छा (जि.आर.६०८६४३) 83°56'5", 27°50'16"	खुल्ला जमिन
१७	अर्गली (जि.आर.४४५९११) 83°27'11", 27°55'5"	खुल्ला जमिन
१८	खालीवन (जि.आर.८४१८१७) 83°49'7", 27°52'9"	खुल्ला जमिन

१.१.९ संचारको विवरण

जिल्लाको प्रायः सबै स्थानमा मोबाईलको पहुंच रहेको साथै शहरी क्षेत्रमा Landline फोनको पनि व्यवस्था रहेको छ । यस जिल्लामा सूचना सहज रूपमा साधारण जनतासम्म प्रसारण गर्नको लागि स्थानीय टेलिभिजन स्टेशन, विभिन्न एफ.एम. स्टेशनहरू र स्थानीय पत्रपत्रिकाहरूले निकै महत्वपूर्ण भूमिका निभाउँदै आएका छन् । विपद्को समयमा यी संचारका साधनहरूको महत्वपूर्ण भूमिका रहन्छन् ।

■ जिल्लाको Electronic मिडियाहरूको विवरण:

सि.नं.	मिडिया	सम्पर्क नम्बरहरू	Email/Website	स्टेशन मेनेजर	कै.
१	श्रीनगर टेलिभिजन	०७५५२९६२९	shreenagartv123@gmail.com	विष्णु घिमिरे	
२	सनराइज टेलिभिजन	०७५-५२९७९३	suryodaytv@gmail.com santoshpfm.1@gmail.com	सन्तोष बस्याल	
३	पृथ्वी टेलिभिजन	०७५५२०६५५		दुर्गा के.सी/ कृष्ण पौडेल	
४	सामुदायिक रेडियो मदनपोखरा	०७५-४९९०५५ ९८४७०५२८४२	madanpokharafm@ntc.net.np crmhalchal@gmail.com	विरेन्द्र घिमिरे (निमित्त प्रबन्धक)	
५	सामुदायिक रेडियो मुक्तिनाथ	९८५७०६२६७०	bhuwanrayamajhi670@gmail.com	भुवन रायमाझी	
६	श्रीनगर एफ.एम., तानसेन	०७५-५२९७३२ ९८५७०६०५०७	devpalpali@gmail.com	देव बहादुर पचभैया	
७	रेडियो पश्चिमाञ्चल	०७५-५२९७२५		हाल बन्द	
८	पाल्पा एफ.एम. रामपुर	०७५-४००३५६ ९८५७०६८५९३	radiopalpafm@gmail.com		
९	सामुदायिक रेडियो, रामपुर	०७५-४००९६४ ९७६५३९४९६५	radiorampur@yahoo.com	छवि खनाल	
१०	रेडियो पाल्पा	९८५७०६८५९३	radiopalpafm@gmail.com	दुर्गेश मल्ल	

११	युनिक एफ.एम.	९८५७०६०३०१	news.uniquefm@gmail.com	जगदिश भट्टराई	
१२	रेडियो कुटुम्ब	९८५७०६०६८१	naran.sfm@gmail.com	नारायण न्यौपाने	

■ जिल्लामा प्रकाशित हुने पत्र पत्रिका सम्बन्धी विवरण

सि. नं.	पत्रपत्रिकाको नाम	सम्पादक	सम्पर्क नम्बर	प्रकार	ईमेल	प्रकाशन हुने स्थान
१	नवजनचेतना	जगदिश भट्टराई	९८५७०६०३०१	दैनिक	janachetana@gmail.com	तानसेन, पाल्पा
२	करुवा	कृष्ण कार्की	९८५७०६०८५८	अर्ध साप्ताहिक	karuwaall@gmail.com	तानसेन, पाल्पा
३	गाउँले देउराली	राम प्रसाद अर्याल	९८४७०४३४२०	साप्ताहिक	rdp.palpa@gmail.com	तानसेन, पाल्पा
४	नवसंवाद	रेखीराम राना	९८५७०६०६९८	साप्ताहिक	nawasambad1@gmail.com	तानसेन, पाल्पा
५	पाल्पा टाइम्स	झपेन्द्र गहिरे	९८५७०६००३३	साप्ताहिक	palpatimes@gmail.com	तानसेन, पाल्पा
६	पाल्पा समाचार पत्र	यज्ञमूर्ती तिमिल्लीना	९८५७०६५८३९	साप्ताहिक	repoter.palpa@gmail.com	तानसेन, पाल्पा
७	पाल्पा खोज खबर	गुनुमाया मश्राङ्गी	९८६७१२३४७१	साप्ताहिक		तानसेन, पाल्पा
८	परेवा	भोजराज भट्टराई	९८४७०५२४३३	पाक्षिक	palpali.bhoju@gmail.com	तानसेन, पाल्पा
९	उत्तरदायित्व	गणेशराज ज्ञवाली	९८४७१२८४५१	त्रैमासिक	uttardayitwapalpa@gmail.com	तानसेन, पाल्पा
१०	नेतृत्व	गणेशराज ज्ञवाली	९८४७३२६७६०	त्रैमासिक		

■ अनलाइन मिडिया

सि.नं.	अनलाइनमिडियाको नाम	सम्पादक	सम्पर्क नम्बर	ईमेल	प्रकाशन हुने स्थान	कै.
१	eranimahal.com	अमृत अधिकारी	९८५७०६००४७	अनलाइन	तानसेन	
२	seroferonews.com	मुक्ति न्यौपाने	९८५७०६००९०	अनलाइन	तानसेन	
३	palpasamachar.com	यज्ञमूर्ती तिमिल्लीना	९८५७०६५८३९	अनलाइन	तानसेन	
४	bolikhabar.com	बन्दना पोखरेल	९८४७११०४६२	अनलाइन	तानसेन	
५	katuwalkhabar.com	दुर्गेश मल्ल	९८५७०६८५९३	अनलाइन	रामपुर	
६	shitalpati.com	जगदिश भट्टराई	९८५७०६०३०१	अनलाइन	पूर्वखोला	
७	nayadhar.com	कृष्ण दर्नाल	९८५७०६२९१७	अनलाइन	मदनपोखरा	
८	flshnepal.com	देव पचभैया	९८४७१०३४३२	अनलाइन	तानसेन	
९	palpapati.com		९८५७०६०७६१	अनलाइन	तानसेन	
१०	gorkhalivoice.com	भविन्द्र गौतम	९८५७०६२८४६	अनलाइन	तानसेन	
११	bhairabkhabar.com		९८६२५६२७५९	अनलाइन	तानसेन	
१२	supadeuralikhabar.com	दिपक भट्टराई	९८५७०६५७३६	अनलाइन	तानसेन	
१३	rastrasanchar.com		९८५७०६८८७०	अनलाइन	तानसेन	

१४	rastriyanews.com	सुमन कार्की	९८५७०७७३३५	अनलाइन	तानसेन	
१५	kutumbapost.com	प्रेम पाण्डे	९८५७०६०६८१	अनलाइन	तानसेन	
१६	bolikhabar.com	बन्दना पोखरेल	९८४७९१०४६२	अनलाइन	रामपुर	
१७	kandranews.com	अमृत काम्मु	९८४४७९४५८३	अनलाइन	पूर्वखोला	
१८	sabalnews.com	सिता डोटैल	९८४७९७०२८५	अनलाइन	रामपुर	

■ हुलाक सम्बन्धी विवरण

सि.नं.	हुलाक कार्यालयहरूको विवरण	संख्या	कैफियतक
१	जिल्ला हुलाक कार्यालय	१	
२	ईलाका हुलाक कार्यालय	१३	
३	अतिरिक्त हुलाक कार्यालय	५२	
४	हुलाक सुचना केन्द्र		हाल संचालनमा नरहेको
५	कुल जनशक्तिअस्थायी र करार समेत गरी (स्थायी २९ करार १४ अतिरिक्त १४४)	१९७	

■ जिल्लाको समग्र संचारको विवरण

सि.नं.	संचार	संख्या	कैफियत
१	NTC Tower (2G, 3G, 4G)	५२	
२	NCELL टावर		
३	हुलाक	६६	
४	दैनिक पत्रिका	१	
५	साप्ताहिक पत्रिका	४	
६	पाक्षिक पत्रिका	१	
७	अर्धसाप्ताहिक पत्रिका	१	
८	सामुदायिक एफ.एम. रेडियो	७	
९	टि.भि. च्यानल	३	
१०	ADSL, Fibre, Worldlink Internet, Broadlink	१८०/८१६/९२०	रामपुर नगरपालिकामा फाइबर नेटवर्क विस्तार भईरहेको

१.१.१० जिल्लाको बिद्युतीय विवरण

बिद्युत प्राधिकरण पाल्पाका अनुसार पाल्पाका सबै नगरपालिकाहरू र गाउँपालिकाहरू तथा वडाहरूमा बिद्युत विस्तार भएको छ । नेपाल बिद्युत प्राधिकरणले बिद्युतिकरण गर्न नसकेका पालिकाहरू लगायत अन्य स्थानहरूमा बुटवल पावर कम्पनी र सामुदायिक बिद्युतिकरणबाट बिद्युत सेवा उपलब्ध गराईएको छ । हालसम्म यस जिल्लामा ७ वटा लघु जलबिद्युत आयोजना, १८ वटा पेल्ट्रिक सेटका आयोजनाहरू सम्पन्न भई संचालनमा आएका छन् । यी आयोजनाहरूबाट करिब १३० किलोवाट बिद्युत उत्पादन भई करिब १,८०० घरधुरी लाभान्वित भएको देखिन्छ । उत्पादित बिद्युतले विभिन्न प्रकारका ग्रामिण उद्योगहरू संचालन भई स्थानीय स्तरमा रोजगारीको श्रृजना हुनुका साथै स्थानीय बासिन्दाहरूले सेवा सुविधा पाईरहेका छन् । पाल्पा जिल्लामा रहेका लघु जलबिद्युत आयोजनाहरू समेत बाढी पहिरोको उच्च जोखिममा रहेको हुंदा विपद् उद्धारको समयमा यस गृहहरूको मर्मत संभार पनि प्रमुख कार्यको रूपमा रहन्छ । पाल्पा जिल्लामा संचालनमा रहेका प्रमुख लघु जलबिद्युत आयोजना तथा पेल्ट्रिक सेटका आयोजनाहरूको विवरण निम्न अनुसार रहेको छ ।

सि.नं.	आयोजनाको नाम	क्षमता (किलोवाट)	कैफियत
१	बोक्सेखोला लघु जलविद्युत आयोजना	१०५.	
२	छतिवन खोला लघु जलविद्युत आयोजना	६०.	
३	कुरमान खोला लघु जलविद्युत आयोजना	१००.	
४	निस्दी खोला लघु जलविद्युत आयोजना	१४०.	
५	शिवी खोला लघु जलविद्युत आयोजना	६५.	
६	सुतीखोला लघु जलविद्युत आयोजना	१६.	
७	ठाडेखोला लघु जलविद्युत आयोजना	८०.	
८	किहुन खोला पेल्ट्रिक सेट	२५.	
९	साखर्दी खोला पेल्ट्रिक सेट	३०.	
१०	सुकेताल पेल्ट्रिक सेट	३०.	
११	बसेनी क खोला पेल्ट्रिक सेट	३५.	
१२	खहरेखोला क पेल्ट्रिक सेट	२५.	
१३	ओखलढुङ्गा क पेल्ट्रिक सेट	३०.	
१४	पाकरीखोला पेल्ट्रिक सेट	३०.	
१५	चिउरेपानी पेल्ट्रिक सेट	२०.	
१६	ड्याड खोला पेल्ट्रिक सेट	३०.	
१७	रितुडखोला पेल्ट्रिक सेट	१०.	
१८	बडहरे खोला पेल्ट्रिक सेट	३०.	
१९	भमराखोला पेल्ट्रिक सेट	४०.	
२०	बसेनी ख खोला पेल्ट्रिक सेट	१५.	
२१	ढाके दमार खोला पेल्ट्रिक सेट	२५.	
२२	खहरेखोला ख पेल्ट्रिक सेट	३०.	
२३	नाटखोला पेल्ट्रिक सेट	३२.	
२४	पंधेरा खोला पेल्ट्रिक सेट	३०.	
२५	फेदीखोला पेल्ट्रिक सेट	४२.	

परिच्छेद २

२.१ पाल्पा जिल्लामा हुने मनसुन आपतकालीन विपद् प्रतिकार्य योजना

नेपाल मनसुनी बाढी, पहिरो र सडक दुर्घटनाबाट वर्षेनी प्रभावित हुने गरेको छ । यसका अतिरिक्त भूकम्प, आँधीबेहरी, असिना, चट्याङ्ग लगायत मानव सिर्जित विपदहरूबाट सदैव सङ्कटाभिमुख (vulnerable) समेत रहेको छ । बारम्बार घटिरहने प्रकोपले गर्दा देशको विकास प्रयासलाई नकारात्मक असर परिरहेको छ । यस्ता प्रकोपबाट बच्न तथा यसको असरलाई कम गर्न पूर्व तयारीका कार्यहरू सरकारी तथा गैरसरकारी क्षेत्रबाट कम्ती मात्रामा भएका छन् । प्रकोपको पूर्व तयारी गरी समुदाय तथा विभिन्न सरोकारवालाहरूलाई सशक्तिकरण गरिएमा प्रकोपबाट हुने जनधनको क्षतिलाई कम गर्न सकिन्छ । त्यसकारण जनधनको सुरक्षार्थ तथा विकासको प्रतिफललाई दिगो राख्न विपद् पूर्वतयारी योजना बनाई कार्यान्वयन गरेर मानवीय तथा भौतिक क्षति कम गर्नु टड्कारो आवश्यकता देखिन्छ ।

यस योजनामा मनसुनको कारण आपतकालीन विपद् पर्ने गएमा कार्यान्वयन गर्नु पर्ने विपद् पूर्वतयारी कार्यमा संलग्न सरोकारवाला निकायहरू जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समिति, सरकारी तथा गैरसरकारी निकायहरू तथा सम्बन्धित सबै राष्ट्रिय तथा अन्तर्राष्ट्रिय संघ संस्थाहरूले समन्वयात्मक रूपमा संभावित विपद्को जोखिमबाट बच्न के कस्ता उपायहरू अवलम्बन गर्न उपयुक्त र अत्यावश्यक हुन्छ, सो सम्बन्धमा एक आपसमा छलफल गरी समन्वयात्मक तवरले विस्तृतमा पूर्वतयारी कार्ययोजना तयार गर्न र त्यसको कार्यान्वयन व्यवस्थालाई उद्देश्यमूलक, प्रभावकारी, भरपर्दो र व्यवस्थित बनाउने उद्देश्यले जिल्ला तहमा कार्यान्वयनलाई सहज बनाउन सबै सरकारी तथा गैरसरकारी साझेदारहरूको सहकार्यमा यो कार्ययोजना अद्यावधिक गर्नुपर्ने आवश्यकता रहेको छ । साथै जिल्ला स्थित सरकारी तथा गैरसरकारी तथा स्थानीय निकायहरू, रेडक्रस, नागरिक समाज र बुद्धिजीवी प्रतिनिधिहरूलाई विपद्को अवस्थामा गर्नुपर्ने पूर्वतयारी कार्यमा सहयोग पुऱ्याउन, तथ्यमूलक सूचना आदान प्रदान गर्न तथा समन्वयात्मक रूपले क्रियाकलापहरू निर्धारण गर्न सहज होस भन्ने उद्देश्यले यो मनसुन आपतकालीन पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना तयार गरिएको छ । यसमा उल्लेखित चरण, प्रक्रिया तथा विधिहरू जिल्ला तहको कार्यान्वयन प्रक्रियामा सकेसम्म कुनै क्रियाकलाप नछुट्टुन र नदोहोरिउन भन्ने कुरालाई जोड दिनु पर्ने देखिन्छ ।

२.२ उद्देश्यहरू

यस योजनाको मुख्य उद्देश्य पाल्पा जिल्लामा मनसुनबाट हुन सक्ने संभावित जोखिम पहिचान गरी पूर्व तयारी गर्ने, प्रभावकारी विपद् व्यवस्थापन र विपद् पश्चात क्षति कम गर्न पूर्व तयारी गरी जनधनको क्षति कम गर्ने रहेको छ । यस विपद् पूर्व तयारी तथा प्रतिकार्य योजनाका उद्देश्यहरू निम्न अनुसार रहेका छन्:

- प्रकोपको सम्भावित, संकटाभिमुख स्थलको पहिचान गरि स्तरीकरण गर्ने ।
- प्रकोपको अवस्थामा जनशक्तिको पहिचान गरि जिम्मेवारीको बाँडफाँड गर्ने ।
- प्रकोप पश्चात उद्धारको लागि यथाशिघ्र घटनास्थलमा पुगि उद्धार गर्न सक्षम बनाउने ।
- विपद् पश्चात प्रभावित व्यक्ति तथा समुदायलाई राहत प्रदान गर्न श्रोतको खोजी गर्ने ।
- प्रकोप पश्चात पिडीत महिला, अपाङ्ग, गर्भवती तथा सुत्केरी महिला, बालबालिका, वृद्धवृद्धाहरूलाई मध्यनजर गरी राहतका कार्यक्रमहरूको योजना बनाउने ।

२.३ लक्ष्य

पाल्पा जिल्लामा सरोकारवाला निकायहरूसंग समन्वय र सहकार्य गरी व्यवस्थित र योजनाबद्ध रूपले मनसुनबाट हुन सक्ने विपद् व्यवस्थापन गर्ने ।

२.४ क्षेत्र

पाल्पा जिल्लामा हुने विभिन्न विपदका घटनाहरूलाई न्यूनिकरण गर्न र घटनाहरू घटे पछि विपद प्रतिकार्यमा प्रभावकारी तरिकाले कार्य सम्पादन गर्न देहायका विषय बस्तुहरूलाई समेटि विपद प्रतिकार्य योजना तयार गरिएको छ ।

- (क) जिल्लाको बस्तुस्थिती र विपदको समयमा एकीकृत परिचालन
- (ख) जिल्लामा हुने विपदका प्रकार, सम्भावित ईलाकाहरू, कारण, असर र विश्लेषण
- (ग) पाल्पा जिल्लामा मनसुनको कारण हुने विपदको समय रेखा
- (घ) पाल्पा जिल्लाको समग्र पूर्व तयारी तथा प्रतिकार्य योजना
- (ङ) जिल्लामा भएका विपद उद्धार सामग्रीहरू र विपद प्रतिकार्यको लागि सुरक्षा निकायहरूको परिचालन
- (च) विपद् व्यवस्थापन कार्यमा रहेका समस्या

मनसुनको कारणविगतमा घटेको घटनाहरूको आधारमा पाल्पा जिल्लामा सम्भावित विपदको रूपमा बाढी, पहिरो, हावाहुरी, चट्याङ्ग आदि कारणबाट जीउ, धनजनको नोक्सानी हुनु प्रमुख समस्या रहेको छ ।

परिच्छेद ३

विपद् जोखिमको अवस्था

३.१ पाल्पा जिल्लामा विपद् हुन सक्ने सम्भावित विपदका घटनाहरू

- **बाढी पहिरो** - वर्षाको समयमा अतिवृष्टिका कारण नदी नालाहरूमा साबिक भन्दा बढी मात्रामा पानी परि बहाव तिब्र रूपमा आउनाले बाढी पहिरो आउने र विशेष गरी उत्तरी क्षेत्रमा भिरालो जग्गामा भू-क्षय भई पहिरो जाने गरेको छ। विशेष गरी सिद्धार्थ राजमार्गमा पर्ने सिद्धबाबा आसपास ईलाकामा वर्षायामको समयमा पहिरो गई यातायात अवरुद्ध भई आवागमनमा समेत असर पारेको देखिन्छ। यस्तै दक्षिण पूर्वमा माडी फांट नजिकमा रहेको सिस्ने खोला र धोवाडी खोलामा अबिरल वर्षाको कारणबाट आउने बाढीले गर्दा माडी फांट किनारमा भएको बस्ती बढी प्रभावित भएको देखिएको छ।

- **महामारी** - धेरै व्यक्तिहरूलाई एकै समय एकै किसिमका रोग लागेमा हुने महामारी अन्तर्गत झाडापखाला, हैजा, रुघा र निमोनिया, जन्डीस जस्ता रोगहरू खास गरी वर्षायाममा फोहर खानेपानी र जनचेतना कमीको कारणले हुने गरेको देखिन्छ। २०६६ साल पछिको तथ्याङ्क हेर्दा यस जिल्लामा झाडापखालाबाट त्यति धेरै महामारी भएको पाईदैन। कोभिड-१९ संक्रमणबाट यो जिल्ला पनि अति प्रभावित रहेको थियो भने हाल सामान्य अवस्था रहेको छ।
- **हावाहुरी/आंधिबेरी** - फाल्गुणदेखी बैशाखको समयमा आंधिबेरी चलि धनजनको क्षति हुने गरेको पाईन्छ।

- **चट्याङ्ग** - नेपालमा गएको केही दशकदेखि चुरे तथा महाभारत क्षेत्रमा चट्याङ्गका घटनाहरू बढी हुने गरेको पाईन्छ । तराई र पहाडलाई छुट्याउने चुरे क्षेत्रको नजिकमा पर्ने पाल्पा जिल्ला चट्याङ्गको पनि उच्च जोखिममा रहेको जिल्लामा पर्दछ । वर्षायामको समयमा चट्याङ्गबाट पनि धनजनको क्षती हुने गरेको पाईन्छ ।
- **अन्य** - वर्तमान अबस्थामा जलवायु परिवर्तनको कारण विभिन्न समस्याहरू उत्पन्न भएका छन् । जंगलको विनास तथा लामो खडेरीका कारण पानीका मुहान सुक्ने र खानेपानीको अभाव हुने समस्या बढ्दै गईरहेको छ । यसका साथै वातावरणीय प्रदूषण हुनाले विभिन्न किसिमका घटना तथा रोगहरूबाट मानिसहरू पिडित भई असरको सामना गरी राख्नु परेको छ ।

३.२ पाल्पा जिल्लामा विपद् उत्पन्न हुन सक्ने सम्भावित ईलाकाहरूको बर्गीकरण

यस जिल्लास्थित स्थानीय तहहरूको सम्भावित विपद् क्षेत्रको रूपमा वर्गीकरण गरिएको छ ।

- **पाल्पा जिल्लामा हुन सक्ने बाढि, पहिरो, आगलागीका जोखिमयुक्त स्थानहरू**

क्र. सं.	स्थानीय तहको नाम	जोखिमको किसिम र क्षेत्र			आश्रयस्थल
		बाढि	पहिरो	आगलागी	
१	तानसेन नगरपालिका	तानसेन न.पा. वडा नं १४ अर्गली, १३ छेलुंग र रानीघाट क्षेत्र, रिडी, माडीफाँट	वडा नं. ६ काजिपौवा, वडा नं. १ गौरागाउँ, वडा नं ७ प्रभास, १३ छेलुंग तानसेन-रिडी सडक खण्डको सम्मोबारी, जोर्ते लगायतका क्षेत्रहरू	तानसेन नगरपालिका श्रीनगर, बनदेवी, तिलाहार साँखर सल्लेरी वन क्षेत्र तथा आसपासका बस्ति र नजिकका जंगलहरू	विद्यालय, खुलाचौर
२	रामपुर नगरपालिका	कालिगण्डकी क्षेत्र वरपर, निस्दी खोला, वडा नं. ७ र ८ को सिमाना, वडा १० को आसपास क्षेत्र	वडा नं १ स्याउली बजार, वडा नं २, वडा नं ३ लामटाङ्ग क्षेत्र, वडा नं ४ बेलडाँडा क्षेत्र, वडा नं ७ बाहुन डाँडा, वडा नं ८ खालिवन र वडा नं ९ जव्गादी क्षेत्र	रामपुर नगरपालिकाका आसपासका बस्ति तथा जंगल क्षेत्र	विद्यालय, खुलाचौर
३	तिनाउँ गाउँपालिका	झुम्सा क्षेत्र	तिनाउ गा.पा.को सिद्धबाबा देखि झुम्साको राजमार्ग क्षेत्र, कोलडाँडा, सत्यवती, केरावारी र मस्याम क्षेत्र	दोभान, कोलडाँडा क्षेत्र तिनाउ गा.पा. तथा आसपासका बस्ति र जंगलहरू	विद्यालय, खुलाचौर
४	माथागढी गाउँपालिका	वडा नं १ दोहोरो फेदी, वडा नं. २ रूप्से, खहरे, वडा नं. ३ माडी फाँट,	वडा नं ३ सिकारकोट, कौडैलेक, वडा नं ४ निप्रिकोट, देवगीर, केरौली, वडा नं ५	वडा नं १ धैरेनी, वडा नं ३ ओलेस, वडा नं ४ बगाले, वडा नं ८ बहादुरपुर	वडा नं १ सौभाग्य मा. वि. को प्राङ्गण, ज्ञानोदय मा.

		सराई, वडा नं. ४ झडेवा फाँट, वडा नं.६ गोठादी फाँट	धामिघा, वडा नं ६ चारघरे, वडा नं ७ रहबास		वि.,वडा नं. २ हाटबजार क्षेत्र, वडा नं ३ सराई खेल मैदान,वडा न ६ सातपोखरी मा.वि., वडा नं ८ किसान मा.वि.प्राङ्गण
५	निस्दी गाउँपालिका	वडा नं ५ ढुंगानावेशी निस्दी खोला क्षेत्र	वडा नं. ३ क्यामरुङ्ग, फोक्सिङकोट, रुप्से, सहलकोट, ज्यामिरे	निस्दी गाउँपालिकाका वन तथा बस्ती आसपास क्षेत्र	निस्दी गाउँ पालिकाको झिरुवास क्षेत्र
६	पूर्वखोला गाउँपालिका	वडा नं. १ रैचेक्षेत्र, वडा नं. २ जल्पा लाबे क्षेत्र, राक्से, वडा नं. ३ रिडनेरह क्षेत्र	वडा नं. १सिलुवा, रेलडाँडा, ढाक्रेबास, वडा नं. २ जल्पा साकिने, वडा नं. ५ विरकोट, मोचाबारी, आफरडाँडा	सामुदायिक वन तथा वरपरका बस्ती क्षेत्रहरू	विद्यालय, खुलाचौर
७	रम्भा गाउँपालिका	कालिगण्डकी नदीको प्रभाव पर्ने हुँगी र असर्दी क्षेत्र, अगाहा खोला क्षेत्र	रम्भा गाउँ पालिका-२ को फोक्सिङकोट, पिपलडाँडा, लसुने, ताहुँ, हुमिन, लगायतका क्षेत्र	रम्भा गाउँ पालिकाको हुमिन क्षेत्र, फोक्सिङकोट क्षेत्र, सामुदायिक तथा निजि वन क्षेत्रहरू ।	वडा नं. १ जनकल्याण मा. वि. र खुलाचौर, वडा नं ३ को अमृत पब्लिक मा. वि
८	बगनासकाली गाउँपालिका	वडा नं ४ र ५ को राम्दी बजारक्षेत्र र सिद्धगुफा क्षेत्र, वडा नं ६ दर्पुकको मझेटा, चिचाहा र मईचौर माझिबस्ती आसपास क्षेत्र	वडा न ७ खानीगाउँ, वडा नं ६ गुंगा, वडा नं ४ भालेवास, वडा नं ३ को नायर आसपास क्षेत्र	वडा नं १ हुमिन्दी गौरा वन क्षेत्र, वडा नं ४ खानीछाप आसपासको क्षेत्र, वडा न.६ ल्लेरी वनक्षेत्र, बगनासकाली गाउँ पालिकाको बस्ती तथा आसपास क्षेत्र	विद्यालय, खुलाचौर
९	रिब्दिकोट गाउँपालिका		वडा नं ३ को हार्थोक क्षेत्र, वडा नं ४ सम्मोबारी भैरबस्थान आसपास	वडा नं १ जोगीथुम आसपास क्षेत्र	विद्यालयहरू, सामुदायिक भवन क्षेत्र

१०	रैनादेवी छहरा गाउँपालिका	वडा नं २ पटुवाचौर असोर्दी क्षेत्र, वडा नं ५ सर्दीखोला क्षेत्र	वडा नं १ मग्नान बुढापधेरा, वडा नं २ शिखरपोखरी बस्ती	रैनादेवी छहरा गाउँपालिकाको बल्डेङगढी क्षेत्र	विद्यालय, खुलाचौर
----	--------------------------	---	---	--	-------------------

■ नदि कटान भएका सम्भावित क्षेत्रहरू

- तानसेन नगरपालिका - १४ स्थित रुरु क्षेत्र र तानसेन नगरपालिका १३ रानीमहल क्षेत्र
- बगनासकाली गाउँपालिकाको राम्दी आसपास क्षेत्र
- रम्भा गाउँपालिकाको हुँगी आसपास क्षेत्र
- रामपुर नगरपालिकाको कालिगण्डकी नदी आसपास क्षेत्र
- माथागढी गाउँपालिकाको माडी क्षेत्रमा पर्ने तिनाउ नदी आसपास क्षेत्र
- रैनादेवी छहरा गाउँपालिकाको सर्देवा खोला आसपास क्षेत्र

३.३ पाल्पा जिलामा मनसुनको कारण आ.व. ०७९/८० को जेष्ठसम्ममा भएका घटनाहरूको विवरण:-

विपद्को प्रकार	विपद्को संख्या	मृतक संख्या	घाइते
पहिरो	१	२	२
चट्याङ्ग	१	१	०
बाढी/खोलाले बगाएको	१५	१५	०
सडक दुर्घटना	२८	३३	८२
जम्मा	४५	५१	८४

३.४ विपद्को समय रेखा र प्रकोप पात्रो:

पाल्पा जिल्लामा विपदले विगत ५ वर्ष देखिको घटनाहरूलाई आधार मान्दा जिल्लामा विपद्को समय रेखा देहाय अनुसार रहने पाईएको छ ।

घटना तथा प्रकोप	बैशाख	जेष्ठ	असार	श्रावण	भदौ	असोज	कर्तिक	मंसिर	पुष	माघ	फागुन	चैत्र
बाढी			*	*	*							
झाडापखाला	*	*	*	*								*
रुघाखोकी									*	*		*
पहिरो		*	*	*	*							
हावाहुरी	*	*									*	*

कृषिवालीमा रोग			*	*	*							
पशुपंक्षीमा रोग								*	*			
असिना	*	*	*									

३.५ जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समिति

जिल्लामा हुने विपद् व्यवस्थापनको लागि जिल्ला स्तरमा विपद् जोखिम क्षेत्रहरूको पहिचान, विपद् प्रतिकार्य, उद्धार र राहत वितरण गर्नको लागि विपद्को जिल्ला स्तरिय योजना, श्रोत साधनहरूको परिचालन गर्न माथिल्लो निकायहरूसंग समन्वय गर्नको लागि पाल्पा जिल्लामा निम्न बमोजिम एक विपद् व्यवस्थापन समिति रहनेछ ।

१.	प्रमुख जिल्ला अधिकारी	अध्यक्ष
२.	जिल्ला समन्वय समितिको प्रमुख वा निजले जिल्ला समन्वय समितिको सदस्यहरू मध्येबाट मनोनयन गरेको व्यक्ति	सदस्य
३.	नेपाल सरकारका जिल्ला स्तरीय कार्यालयका प्रमुखहरू	सदस्य
४.	जिल्ला स्थित सुरक्षा निकायका प्रमुखहरू	सदस्य
५.	जिल्ला स्थित नेपाल रेडक्रस सोसाईटी कार्यालयका प्रमुख	सदस्य
६.	राष्ट्रिय स्तरका राजनितिक दलका जिल्लास्तरीय प्रतिनिधिहरू	सदस्य
७.	अध्यक्ष, उद्योग वाणिज्य संघ	सदस्य
८.	नगरपालिका तथा गाउँपालिकाका प्रमुख/प्रतिनिधिहरू	सदस्य
९.	प्रमुख जिल्ला अधिकारीबाट मनोनित विपद् क्षेत्रका अनुभवी महिला प्रतिनिधि २	सदस्य
१०.	जिल्ला स्तरीय राष्ट्रिय तथा अन्तराष्ट्रिय गैरसरकारी संघ संस्था, सामाजिक संघ संस्था तथा जिल्लाका प्रतिष्ठित समाजसेवी मध्येबाट प्रमुख जिल्ला अधिकारीले मनोनयन गरेका तीन जना	सदस्य
११.	जिल्ला स्थित विपद् व्यवस्थापन सम्बन्धी प्राविधिज्ञ मध्येबाट प्रमुख जिल्ला अधिकारीले मनोनयन गरेका दुई जना	सदस्य

परिच्छेद ४

प्रतिकार्य योजना

४.१ पाल्पा जिल्लाको समग्र विपद् जोखिम पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना

नेपाल बाढी, पहिरो, हावाहुरी, चट्याङ्ग, अतिवृष्टी जस्ता प्रकोपबाट उच्च जोखिममा रहेको छ । यस्ता विपद्बाट जोगाउन र प्रकोप सिर्जित विपद्को समयमा प्रभावकारी रूपमा मानवीय सहायता परिचालन गर्न र सम्बन्धित निकायहरूको जिम्मेवारीलाई प्रष्ट किटान गर्नको लागि विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजनाले महत्वपूर्ण भूमिका निर्वाह गर्दछ ।

४.२ योजनाको महत्व

पाल्पा जिल्लामा बहुप्रकोप विशेष गरी बाढी, पहिरो, सडक दुर्घटनाबाट बर्षेनी ठुलो धनजनको क्षति गरेको विभिन्न तथ्य तथा तथ्यांकले पुष्टी गर्दछ । जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समितिको नेतृत्वमा विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना तयार गरी कार्य सम्पादन गर्दा विपद् जोखिम न्यूनिकरणका कार्यमा उल्लेखनिय प्रगति हुने देखिन्छ ।

४.३ विपद् पूर्व तयारी तथा प्रतिकार्य योजनाको उद्देश्यहरू

- (क) विपद् प्रभावित क्षेत्रका परिवार तथा समुदायलाई तत्काल उद्धार गरी मानविय सहयोग उपलब्ध गराउने ।
- (ख) विपद् प्रभावित मानिसलाई सुरक्षित, सम्मानजनक, जीवनयापनको लागि सहयोग उपलब्ध गराउने ।
- (ग) विपद् पूर्व तयारी तथा प्रतिकार्यको लागि स्थानीय तहसंग न्यूनतम श्रोत साधनको परिचालन गर्दै समन्वय र सहकार्यलाई थप मजबुद बनाउनु ।
- (घ) विपद् उद्धारमा सहभागी हुने निकायहरूबीच संयुक्त तालिम संचालन गर्नु ।
- (ङ) विपद्जन्य जोखिम कम गर्न र विपद् पछिको पुनर्लाभ प्रकृत्यालाई व्यवस्थापन गर्ने ।
- (च) स्थानीय निकायहरू विपद् व्यवस्थापन तालिम प्राप्त टिमले नै तत्काल First Responder को रूपमा कार्य गर्न सक्ने ।

४.४. पाल्पा जिल्लाको विपद् जोखिम न्यूनिकरण, पूर्व तयारी तथा प्रतिकार्य योजना

- **पूर्वतयारी योजना:** जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समितिले स्थानीय तहहरू, अन्य सरोकारवाला निकायहरूको संलग्नता सहित स्थानीय तहहरूको छुट्टा छुट्टै र जिल्लाको समग्र विपद् व्यवस्थापन योजना तयार गर्नको लागि देहाय अनुसार कार्य सम्पादन गर्नेछ ।

क्र.स.	गतिविधि	लक्ष्य	निकायहरू	सहयोगी/ स्थानीय सरकार सबै
१	जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समितिको बैठक बस्ने	वर्षको कम्तीमा चार पटक	जिल्ला प्रशासन कार्यालय	राजनीतिक दल, समन्वय समिति, विषयगत कार्यालय, स्थानीय तहका प्रमुखहरू, रेडक्रस, गैर सरकारी संस्था, नेपाल पत्रकार महासंघ
२	सूचना प्रविधिको प्रयोग गरी तथ्यमुलक सूचना संकलन, विश्लेषण र सम्प्रेषण	निरन्तर	जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समिति, जिल्ला सुरक्षा समिति, स्थानीय तह	निजी क्षेत्र, समुदाय, संचार क्षेत्र, NTC, NCELL
३	बजेट व्यवस्था गर्ने	निरन्तर	नेपाल सरकार, प्रदेश सरकार, स्थानीय तह	उद्योग वाणिज्य संघ, रेडक्रस

४	प्रत्येक स्थानीय तहले खुल्ला ठाँउको पहिचान गर्ने ।	३ महिना भित्र	स्थानीय तह	जिल्ला प्रशासन कार्यालय, मालपोत र नापी कार्यालय
५	सबै स्थानीय तहलाई समेटने गरी Equipment सहितको QRT/IRT र उद्धारकर्मीको Team खडा गरी दुरुस्त राख्ने	निरन्तर	जिल्ला सुरक्षा समिति, विषयगत कार्यालयहरू	जिल्ला समन्वय समिति, उद्योग वाणिज्य संघ, रेडक्रस, स्काउट, तालिम प्राप्त विज्ञ समुह
६	खाद्यान्न, इन्धन र राहत सामग्रीको भण्डारको व्यवस्था गर्ने	निरन्तर	जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समिति, स्थानीय तह, उद्योग वाणिज्य संघ, व्यापार संघ	कृषि ज्ञान केन्द्र, खाद्य प्रविधि तथा गुण नियन्त्रण डिभिजन कार्यालय, कृषि सामग्री संस्थान, ग्याँस विक्रेता संघ, पेट्रोलियम डिलर्स एसोसिएसन, व्यवसायिक प्रतिष्ठान
७	तटबन्ध, बाढी र पहिरोको नियन्त्रण तारजालिको व्यवस्थापन	निरन्तर	स्थानीय तह, भू तथा जलाधार व्यवस्थापन कार्यालय, जलश्रोत तथा सिंचाई विकास डिभिजन, सडक डिभिजन कार्यालय	नेपाल सरकार, प्रदेश सरकार, डिभिजन वन कार्यालय, भूगर्भ विद्हरू
८	विपद् जोखिम क्षेत्रको नक्शांकन तथा वस्तीहरूको पहिचान	निरन्तर	जिल्ला सुरक्षा समिति, स्थानीय तह, नापी कार्यालय, भु तथा जलाधार व्यवस्थापन कार्यालय	शहरी विकास तथा भवन निर्माण कार्यालय, भूगर्भ विद्हरू
९	संभावित जोखिम भएका स्थानको जानकारी सर्वसाधारणहरूलाई गराउने	निरन्तर	स्थानीय तह, DEOC, सुरक्षा निकायहरू र नेपाल पत्रकार महासंघ	गैर सरकारी संस्था, रेडक्रस
१०	अस्पतालहरू, स्वास्थ्य चौकीहरूमा औषधीहरू सहितको उपचार गर्न तयारी अवस्थामा राख्ने, कोभिड - १९ रोकथाम तथा व्यवस्थापनका लागि स्थानिय तहसंगको समन्वयमा तयारी अवस्थामा रहने	निरन्तर	स्थानीय तह, स्वास्थ्य कार्यालय, अस्पताल, स्वास्थ्य चौकीहरू	जिल्ला सुरक्षा समिति, औषधी व्यवसायीहरू, उद्योग वाणिज्य संघ, रेडक्रस

११	मनसुनको समयमा हुन सक्ने संभावित सडक अवरोधलाई हटाउन तत्काल समाधान गर्न हेभी Equipment सहितको आवश्यक जनशक्ति रणनीतिक स्थानमा राख्ने	आषाढ देखि आश्विन सम्म	सडक डिभिजन कार्यालय, स्थानीय तह, जिल्ला प्रशासन कार्यालय, जिल्ला प्रहरी कार्यालय, शसस्त्र प्रहरी बल	यातायात व्यवसायीहरू
१२	बाढी, पहिरो, आगलागी, भुकम्प, जस्ता विपद्का घटनाहरू र सो बाट हुने क्षतिका सम्बन्धमा जनचेतना फैलाउनुका साथै संभावित जोखिम न्युनीकरणका लागि सम्बद्ध सबैले समन्वय गर्ने Fire fighting equipment व्यवस्थापन गर्ने ।	कम्तिमा वर्षको १ पटक	जिल्ला समन्वय समिति, प्रदेश, जिल्ला र स्थानीय विपद् व्यवस्थापन समितिहरू, राजनीतिक दलहरू	सार्वजनिक संस्था, रेडक्रस, स्वास्थ्य कार्यालय, सम्बन्धित कार्यालयहरू स्थानिय सरकारहरू
१३	झाडा पखाला, निमोनिया, ज्वरो लगायतका रोगहरूको महामारी नियन्त्रण गर्ने, इक्युपमेन्ट आपूर्ति व्यवस्थापन, विशेषत कोभिड १९ को महामारीमा सचेतना, क्वारेन्टाइन, आईसोलेसन वार्डहरू संक्रमण जोखिम स्थान पहिचान आदि ।	सूचना प्राप्त पश्चात वर्ष भरी	स्थानीय तह, स्वास्थ्य कार्यालय, जिल्ला अस्पताल, आर्युवेद कार्यालय, निजी क्षेत्रका अस्पताल तथा स्वास्थ्य संस्था, क्वारेन्टाइन आइसोलेसन कक्ष स्थापना आवश्यक उपकरण सामग्री व्यवस्थापन	नेपाल सरकार, प्रदेश सरकार, डिभिजन वन कार्यालय, नेपाल पत्रकार महासंघ, रेडक्रस स्थानीय सरकार
१४	जिल्ला आपतकालीन कार्य संचालन केन्द्र (DEOC) लाई High Alert Phase मा राख्ने	निरन्तर	जिल्ला सुरक्षा समिति	रेडक्रस
१५	स्थानीय स्वमसेवकहरूको गठन गर्ने	निरन्तर	जिल्ला समन्वय समिति, स्थानीय तह, रेडक्रस	राजनितिक दल

१६	भौतिक संरचनाहरू निर्माण गर्दा भवन संहिता लगायत अन्य स्वीकृत निर्देशिका वा मापदण्डको पालना गराउने	निरन्तर	स्थानीय तह	सहरी विकास तथा भवन निर्माण कार्यालय
१७	विपद् प्रतिकार्यका लागि आपत्कालिन नमुना अभ्यास गर्ने / गराउने	वर्षको २ पटक	रेडक्रस	स्थानीय तह विपद् व्यवस्थापन समिति, गैर सरकारी संस्था, नागरिक समाज, निजी क्षेत्र, सार्वजनिक संस्था, व्यवसायिक प्रतिष्ठान
१८	विपद्को समयमा मृत्यु हुन सक्ने मानिस तथा जनावरको शव व्यवस्थापनको लागि खाली स्थानको पहिचान गर्ने	यथासक्य छिट्टै	स्थानीय तह	जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समिति, जिल्ला समन्वय समिति

- **प्रतिकार्य योजना:** यस जिल्लामा विपद्का घटनाहरूलाई प्रतिकार्य गर्नको लागि समग्र जिल्लालाई विभिन्न विपद्का घटनाहरूलाई श्रेणीकरण गरी चार सेक्टरमा विभाजन गरी कार्य संचालन गर्दा प्रभावकारी हुने देखिन्छ ।
(क) सेक्टर विभाजन प्राकृतिक तथा मानव सिर्जित प्रकोपका घटनामा जनधनको क्षति भई हुन सक्ने खतरालाई सहजताका साथ व्यवस्थित तथा प्रभावकारी रूपमा उद्धार र राहत प्रदान गर्न यस जिल्लाको भौगोलिक बनावट अनुसार निम्न सेक्टरमा विभाजन गरिएको छ ।

📌 नं.१ सेक्टर. तानसेन न.पा. र आसपासका गा.पा.हरू ("क" गुल्म गण हे.क्वा.)

📌 नं.२ सेक्टर. रामपुर न.पा. र आसपासका गा.पा.हरू ("ख" गुल्म रामपुर)

📌 नं.३ सेक्टर. माडी, सराई र आसपासका गा.पा.हरू ("ग" गुल्म गण हे.क्वा.)

📌 नं.४ सेक्टर. चरचरे, झुम्सा, सिद्धबाबा र आसपासका गा.पा.हरू (मद्दती र बन्दोबस्ती गुल्म संयुक्त रूपमा) ।

४.५ जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समितिले गर्नु पर्ने कार्य तथा तयारीहरू

जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समितिले गर्नु पर्ने कार्यहरू निम्नअनुसार रहेका छन् ।

- जिल्ला स्तरीय सरकारी संस्था, सामुदायिक संस्था, विपद्बाट प्रभावित वा सम्भाव्य प्रभावित समुदाय, जिल्ला स्थित विज्ञहरू, सामाजिक कार्यकर्ता एवं व्यक्तिहरू समेतलाई संलग्न गरी जिल्लास्तरीय विपद् व्यवस्थापन योजना बनाउने र यस्ता योजनाहरू कार्यान्वयन सवै पक्षहरूलाई संलग्न गराउन सम्बन्धित सबैलाई तयारी हालतमा राख्ने ।
- जिल्लाको विपद् सम्बन्धि पूर्व चेतावनी व्यवस्था जस्ता विपद् जोखिम न्युनिकरणका विभिन्न पक्षको अवस्थाबारे समितिलाई जानकारी दिने ।

- आवश्यकता अनुसार प्रादेशिक विपद् व्यवस्थापन समितिसंग परामर्श लिई जिल्लाको भौतिक अवस्था, संस्थागत क्षमता तथा उपलब्ध श्रोत, साधन समेतलाई मध्यनजर गर्दै उपयुक्त पुर्व तयारी, न्यूनीकरण, उद्धार तथा राहत साथै पुनस्थापना तथा पुनर्निर्माण रणनीति तयार गर्ने ।
- जिल्ला स्तरीय आपतकालिन योजना निर्देशिका समय समयमा समिक्षा गर्ने ।
- समय समयमा सबै पक्षहरूलाई सहभागी गराई मनसुनबाट हुन सक्ने विपद् व्यवस्थापन तालिम संचालन गर्ने ।
- विपद् व्यवस्थापन सम्बन्धि सबै अवस्थामा संचार माध्यमलाई अधिकतम सहभागी गराई क्रियाशील राख्ने ।
- स्थानीय स्तरको विपद् व्यवस्थापन योजना निर्माण गर्न आर्थिक तथा प्राविधिक सहयोग गर्ने ।
- विपद् व्यवस्थापनका लागि आवश्यक जनशक्ति र साधनहरूलाई तयारी हालतमा राख्ने ।

४.६ जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समितिको पुर्व तयारी अनुसार गर्ने कार्यहरू

जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समितिको योजना अनुसार जिल्लामा हुने जुनसुकै विपद्हरूको प्रतिकार्यको लागि सरोकारवाला निकायहरूले विपद् व्यवस्थापन पुर्व तयारी योजना अनुसार समन्वय र सहकार्य गर्दै विपद् व्यवस्थापन तालिम प्राप्त टोलीलाई परिचालन गरी देहाय अनुसार कार्य सम्पादन गर्नेछ ।

क्र.सं.	गतिविधि	लक्ष्य	निकायहरू	सहयोगी
१	घटना थाहा पाउनसाथ सबै निकायहरूसंग समन्वय गरी सूचना लिने	निरन्तर	सार्वजनिक संस्था, स्थानीय तह र व्यक्तिहरू	सरोकारवाला निकायहरू
२	तालिम प्राप्त खोज तथा उद्धार टोलीलाई तुरुन्त घटनास्थलमा परिचालन गर्ने	घटनाको सूचना प्राप्त हुनासाथ	जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समिति, सुरक्षा निकाय उद्धार कार्यको समुह	रेडक्रस, स्काउट, गैर सरकारी संस्था, स्वयंसेवक, विशेषज्ञ
३	विपद् प्रभावितको खोज तथा उद्धार संचालन गर्ने	तुरुन्त	गोरखदल गण, नेपाल प्रहरी, सशस्त्र प्रहरी तथा स्थानीय समुदाय/स्थानीय तह	रेडक्रस, स्काउट, गैर सरकारी संस्था, स्वयं सेवक, विशेषज्ञ, सार्वजनिक संस्था, व्यवसायिक प्रतिष्ठान, नागरिक समाज
४	स्वास्थ्य शिविरहरू खडा गरी प्राथमिक उपचार गर्ने र अवस्था हेरी नजिकको स्वास्थ्य संस्थामा पुऱ्याउने प्रवन्ध गर्ने	यथासक्य छिटो	स्थानीय तह	स्वास्थ्य शिविरहरू खडा गरी प्राथमिक उपचार गर्ने र अवस्था हेरी नजिकको स्वास्थ्य संस्थामा पुऱ्याउने प्रवन्ध गर्ने
५	अस्थायी आश्रय स्थलको व्यवस्था गरी खाद्यान्न र गैर खाद्यान्न सामग्रीको वन्दोवस्त गर्ने	यथासक्य छिटो	स्थानीय तह, सार्वजनिक संस्था, व्यवसायिक प्रतिष्ठान	जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समिति, शहरी विकास डिभिजन कार्यालय, रेडक्रस, गैर सरकारी संस्था
६	जनधन, पशु, संरचना र उत्पादनको क्षतिको अभिलेख राख्ने	यथासक्य छिटो	स्थानीय तह, सुरक्षा निकाय, स्वास्थ्य कार्यालय, भेटेरीनरी अस्पताल तथा पशु	जिल्ला समन्वय समिति, जिल्ला प्रशासन कार्यालय, रेडक्रस, गैरसरकारी र स्थानीय संस्था, नागरिक समाज, व्यवसायिक प्रतिष्ठान, स्वयंसेवक, निजी क्षेत्र

			सेवा विज्ञ केन्द्र, कृषि ज्ञान केन्द्र	
७	विपद्बाट प्रभावितहरूको लागि निर्धारित मापदण्ड बमोजिम विभिन्न निकायहरूबाट प्राप्त नगद, त्रिपाल सहित राहतका सामग्री वितरणमा सहयोग पुर्याउने	पहिचान भएपछि	जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समिति, स्थानीय तह, रेडक्रस	नेपाल सरकार, प्रदेश सरकार, जिल्ला समन्वय समिति, गैर सरकारी संस्था, व्यवसायिक प्रतिष्ठान
८	विपद्को जोखिममा रहेका असुरक्षित स्थानहरूबाट प्रभावित व्यक्तिहरूलाई सुरक्षित स्थानमा स्थानान्तरणा गर्ने ।	सूचना प्राप्त हुनसाथ	स्थानीय तह र सुरक्षा निकायहरू, स्वास्थ्य कार्यालय, जिल्ला समन्वय समिति	शहरी विकास तथा भवन कार्यालय, डिभिजन वन कार्यालय, सार्वजनिक संस्था, व्यवसायिक प्रतिष्ठान
९	पिउने पानी र पानी शुद्धीकरण गराउने	यथासक्य छिटो	खानेपानी तथा सरसफाई डिभिजन कार्यालय, स्थानीय तह	स्वास्थ्य कार्यालय, रेडक्रस, गैर सरकारी संस्था, व्यवसायिक प्रतिष्ठान
१०	संभावित खतराको स्थानमा संचार माध्यम मार्फत र स्थलगत रूपमा माईकिङ गरी सूचना जारी गर्ने	यथासक्य छिटो	स्थानीय तह, जिल्ला सुरक्षा समिति	नेपाल पत्रकार महासंघ NTC, NCELL
११	आगलागी र डढेलो नियन्त्रण गर्न दमकल लगायतका उपलब्ध Equipment हरूलाई घटनास्थलमा परिचालन गर्ने	सूचना प्राप्त हुना साथ	स्थानीय तह, डिभिजन वन कार्यालय, सुरक्षा निकाय, वन उपभोक्ता समिति	प्रदेश सरकार, स्थानीय समुदायहरू, गैर सरकारी संस्थाहरू
१२	भत्किएका संरचनाहरूको पुनर्निर्माणमा सहयोग गर्ने	प्राविधिक प्रतिवेदन प्राप्त भएपछि	स्थानीय तह, सडक डिभिजन कार्यालय, शहरी विकास तथा भवन निर्माण कार्यालय	नेपाल सरकार, प्रदेश सरकार, जिल्ला समन्वय समिति, व्यवसायिक प्रतिष्ठान
१३	कोभिड १९ को महामारी वर्षभरी हुन सक्ने सम्भावना भएकोले व्यवस्थापन गरिएको वा योजना गरे अनुसार क्वारेन्टाइन, आइसोलेसन वार्ड, आवश्यक औजार तथा वस्तुहरू तत्कालै पुऱ्याउने, जनचेतना लगायतका सबै प्रकृत्यामा संलग्न हुने	डिसेम्बर २०१९ देखि विश्वव्यापी कोभिडको प्रकोपको कारणले मौजुदा व्यवस्थापनलाई निरन्तरता दिने	सम्बन्धित स्थानीय सरकारहरू, अस्पताल र स्वास्थ्य चौकी उपचौकीहरू स्वास्थ्य कार्यालय, स्वास्थ्य सम्बन्धी गैर सरकारी संघ सस्थाहरू	संघिय प्रदेश, स्थानिय तह र सुरक्षा निकायहरू

परिच्छेद ५

५.१ कोभिड-१९ पूर्वतयारी र प्रतिकार्य योजना

सि.नं.	मुख्य क्रियाकलाप	जिम्मेवार निकाय	सहयोगी निकाय	उपलब्धी
१	शान्ति सुरक्षा कायम गर्ने	जिल्ला प्रशासन कार्यालय, जिल्ला सुरक्षा समिति, सुरक्षा निकाय	स्थानीय तह	
२	क्वारेन्टिन व्यवस्थापन गर्ने	जिल्ला स्वास्थ्य कार्यालय	स्थानीय तह	
३	Isolation व्यवस्थापन गर्ने	DCCMC	स्थानीय तह	
४	स्वास्थ्य परिक्षण	जिल्ला स्वास्थ्य कार्यालय	स्थानीय तह	
५	आगमन व्यवस्थापन	जिल्ला प्रहरी कार्यालय सशत्रु प्रहरी बल ट्राफिक कार्यालय यातायात व्यवसायी	यातायात व्यवसायी संस्थाहरु	
६	सेवा प्रवाह सम्बन्धमा	सबै सरकारी कार्यालयहरु		
७	खाद्य तथा अत्यावश्यक वस्तुको आपूर्ति सम्बन्धमा	उद्योग वाणिज्य संघ व्यापार संघ	स्थानीय तह व्यापारीहरु	
८	चाडपर्व व्यवस्थापन सम्बन्धमा	मन्दिर / गुठी व्यवस्थापन		
९	खानेपानी	खानेपानी तथा सरसफाई डिभिजन	तानसेन खानेपानी उपभोक्ता समिति र स्थानीय तहहरु	

परिच्छेद ६

विपद् व्यवस्थापनको प्रक्रिया

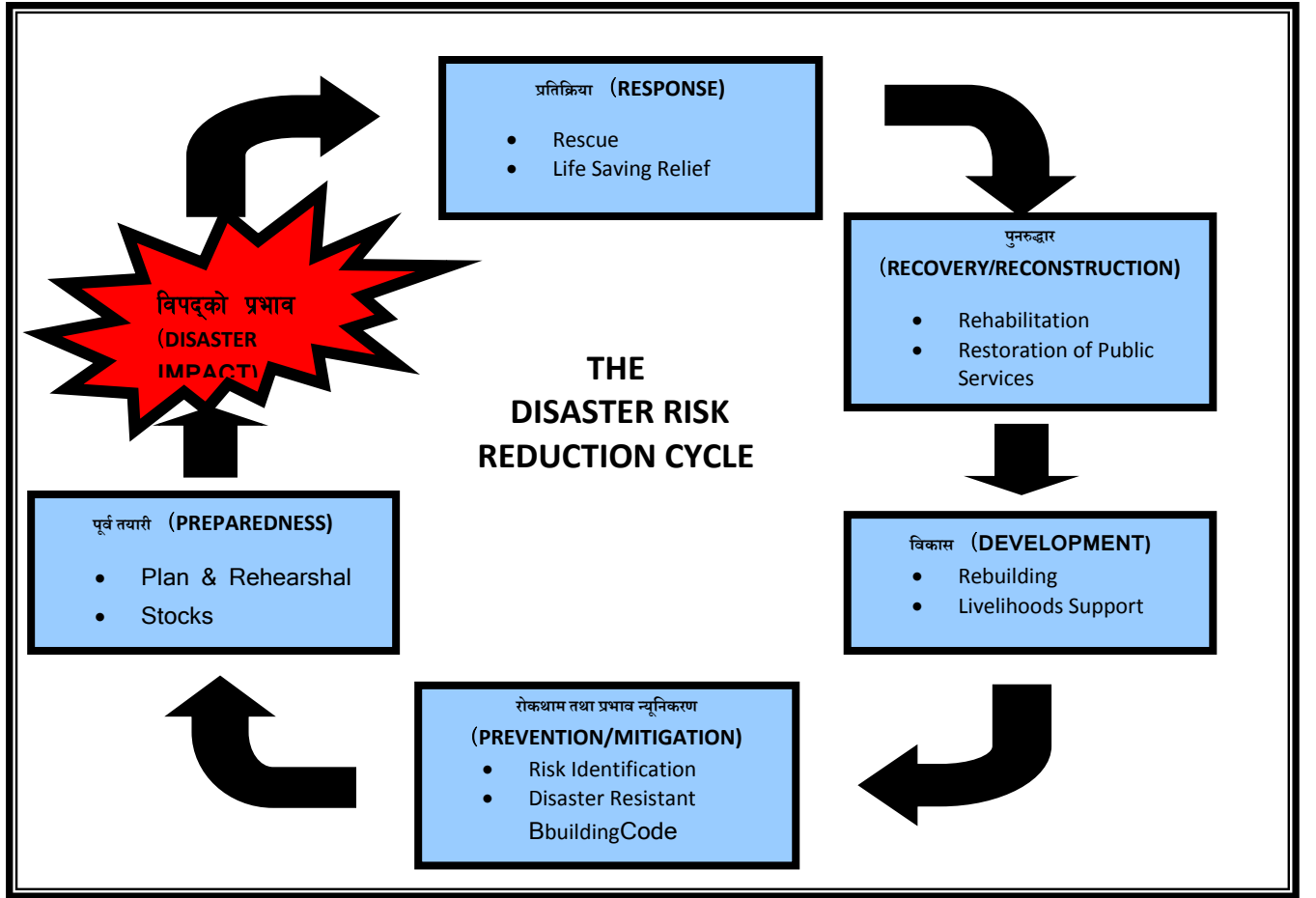
६.१ विपद् व्यवस्थापन चक्र (Disaster Management Cycle)

विपद् जोखिम न्यूनीकरण/व्यवस्थापनको दौरान यस सम्बन्धी चक्र (Disaster Management Cycle) को ज्ञान हुन आवश्यक हुन्छ । यस चक्र (Cycle) मा रोकथाम तथा प्रभावको न्यूनीकरण (Prevention & Mitigation), पूर्व तयारी (Preparedness) विपद्को प्रभाव (Disaster Impact), प्रतिक्रिया (Response), पुनरुद्धार (Recovery) र विकास (Development) जस्ता तहहरूमा समाविष्ट छन् ।

- **रोकथाम तथा प्रभावको न्यूनीकरण:** यस अन्तरगत कुनै पनि विपद् आउन नदिन रोकथामका उपायहरू अवलम्बन गरिन्छ । यदि विपद्लाई पूर्ण रूपमा रोकथाम गर्न नसक्ने संभावना भएमा हुन सक्ने प्रभाव र क्षतिलाई सकभर न्यून गर्ने कार्यहरू गरिन्छ । जस्तै भुकम्पको जोखिम न्यून गर्न सडक, भवन निर्माणका स्तरयुक्त मापदण्डहरू निर्धारण ईत्यादि पर्दछन् ।
- **पूर्व तयारी:** यस अन्तरगत सरकारी, गैर सरकारी, सामुदायिक वा व्यक्तिगत रूपमा विपद्को अवस्थामा तत्काल तथा असरदार रूपमा कारवाही गर्न गरिने सबै किसिमका कार्यहरू पर्दछन् । जस्तै उद्धार सामग्रीहरूको भण्डारण, विपद्को पूर्व जनाउ दिने साईरनहरूको व्यवस्था तालिम ईत्यादी ।
- **विपद्को प्रभाव:** विपद् शुरु भई अन्त्य नहुन्जेल सम्मको अवस्थालाई जनाउंदछ । विपद्को किसिम, विपद् आएको समय, स्थान तथा मात्रा (Intensity) अनुसार प्रभाव पनि फरक हुन्छ । विपद्को प्रभावलाई मूल्यांकन गरी कस्तो किसिमको उद्धार तथा राहत कार्य संचालन गर्ने निर्धारण गरिन्छ ।
- **प्रतिक्रिया:** यस अन्तरगत प्रभावित क्षेत्रहरूमा प्रकोप उद्धार कार्य योजना अनुरूप तत्काल क्षतिको सर्भे तथा मूल्यांकन, खोजतलास र उद्धार, संकटकालिन खाद्यान्न, बास, औषधोपचार तथा सुरक्षित स्थानमा स्थानान्तरण जस्ता कार्यहरू पर्दछन् ।
- **पुनरुद्धार:** यस अन्तरगत प्रभावित जिल्ला/समुदायहरूलाई प्रभाव पर्नु अगाडिको अवस्थामा ल्याउन गरिने तत्कालिन र दीर्घकालिन पुनर्निर्माण, पुनर्स्थापना जस्ता कार्यहरू पर्दछन् ।
- **बिकास:** यस अन्तरगत बिगतमा घटेका प्रकोपहरूबाट शिक्षा लिई देशको बिकास निर्माण कार्यमा उचित नीति निर्देशनको व्यवस्था गरी भविश्यमा घट्न सक्ने प्रकोपहरूलाई कम गर्ने तथा श्रोत साधनको अधिकतम सदुपयोग गर्ने जस्ता कार्यहरू पर्दछन् ।

६.२ विपद् जोखिम न्यूनीकरण /व्यवस्थापन चक्र:

(Diagrammatic View of Disaster Risk Reduction / Management Cycle)

■ विपद्को पूर्व तयारी तथा प्रतिकार्यको तहमा गरिने काम कारवाही:

- ✚ सम्भावित विपद् बाढी, कटान र पहिरोका कारण घट्न सक्ने जोखिमयुक्त स्थानहरूको पहिचान गरी छिटो भन्दा छिटो उद्धार तथा राहत प्रदान गर्न योजना तर्जुमा गरी आवश्यक फौज, तालिम प्राप्त जनशक्ति तथा सामग्रीहरू तयारी हालतमा राख्ने ।
- ✚ संभाव्य उच्च जोखिममा रहेका बस्तीहरूको पहिचान गरी प्रभावित हुन सक्ने परिवारलाई सुरक्षित स्थानमा स्थानान्तरण गर्न सहजिकरण गर्ने ।
- ✚ बाढीको समयमा नदी नालामा माछा मार्ने, पौडी खेल्ने र काठ दाउरा संकलन गर्ने जस्ता कार्यहरूलाई निषेध गर्ने
- ✚ महिला, बालबालिका, जेष्ठ नागरिक तथा अपाङ्गता भई उच्च जोखिममा रहेका व्यक्तिहरूको सुरक्षामा विशेष ध्यान दिने ।
- ✚ संभावित खतराको पहिचान र यसको असरबारे पाल्पा जिल्लामा रहेका स्थानीय निकायहरूलाई समय समयमा संयुक्त रूपमा विपद् व्यवस्थापन प्रतिकार्य तालिम संचालन गर्ने ।
- ✚ जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समितिसंग विपद् व्यवस्थापन कार्यको लागि आवश्यकता अनुसार बैठक, छलफल, सम्पर्क र समन्वय गर्ने ।

- ✚ स्थानीय निकायहरूको विपद् व्यवस्थापन सम्बन्धी कार्यविधि तयार गर्न लगाउने ।
 - ✚ सुरक्षा फौजहरूले समेत विपद् व्यवस्थापन कार्यविधि बारे आफ्नो जनशक्तिलाई जानकारी गराउने ।
 - ✚ उद्धार तथा राहत कार्यमा आवश्यक पर्ने सामग्रीहरू सरोकारवाला निकाय मार्फत समयमै माग गरी तयारी हालतमा राख्ने ।
 - ✚ प्रदेश र स्थानीय तहहरूसँग आवश्यक समन्वय गरी मनसुनजन्य विपद् न्यूनीकरण पूर्वतयारी र प्रतिकार्यका कार्यहरू गर्ने ।
 - ✚ स्थानीय समुदायहरूलाई समय समयमा विपद् सम्बन्धी चेतना प्रदान गर्ने गरी अभ्यासहरू संचालन गरी सजग र सतर्क राख्ने ।
 - ✚ स्थानीय प्रशासन र सम्बन्धित निकायहरूसँग समन्वय गरी विभिन्न जनचेतनामूलक कार्यक्रमहरू संचालन गर्न मद्दत गर्ने ।
 - ✚ माथिल्लो निकायबाट प्राप्त निर्देशन अनुसार कार्य गर्न तयारी हालतमा रहने ।
 - ✚ विपद् व्यवस्थापनको लागि जिल्लामा रहेका सरकारी निकाय र गैरसरकारी संघ संस्थाहरूसँग भएको वा उनीहरूबाट उपलब्ध हुन सक्ने श्रोत तथा साधनहरूको पहिचान गर्ने साथै उपलब्ध गराउन आपसी समन्वय गर्ने ।
 - ✚ विपद् व्यवस्थापनमा परिचालन गर्नको लागि सबै निकायहरू सदैव तयारी हालतमा आवश्यक सामग्रीहरू सहित Stand by राख्ने । गाडी तथा अन्य व्यवस्थापनका लागि DEOC ले आवश्यक व्यवस्था मिलाउने ।
 - ✚ DEOC मा विपद् व्यवस्थापन स्टोर खडा गरी गणको आन्तरिक श्रोत तथा जिल्ला स्थित अन्य संस्थाबाट उपलब्ध भएको विपद् व्यवस्थापनको सामानहरूलाई तत्काल प्रयोग गर्न मिल्ने गरी सदैव तयारी अवस्थामा राख्ने । सो को अभिलेख समेत राखिने/मेन्टेन गरिने ।
- **विपद्को अवस्थामा**
- ✚ कुनै विपद्को घटना घटनासाथ वा जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समितिको निर्णय अनुसार उद्धार/राहत कार्यको लागि उद्धार सामग्री सहित आवश्यकता अनुसारको फौज तत्काल परिचालन गर्ने ।
 - ✚ सुरक्षा निकायहरू परिचालन तथा स्थान विशेषमा घटेका विपद्को घटना सम्बन्धमा माथिल्लो निकायलाई छिटो साधनद्वारा जानकारी गराउने ।
 - ✚ विपद् घटेको स्थानको ताजा अपडेटबारे तालुक अड्डामा जतिसक्दो छिटो पठाउने ।
 - ✚ घटनास्थलमा जतिसक्दो छिटो पुगी उद्धार कार्य संचालन गर्ने । सम्भव भएमा प्राथमिकता तोकेर के के गर्ने उल्लेख गर्नुपर्ने ।
 - ✚ स्वास्थ्य उपचारको व्यवस्था गर्ने । स्वास्थ्य कार्यालयसँग आवश्यक समन्वय गरी आवश्यक औषधी सहित स्वास्थ्यकर्मी खटाउने ।
 - ✚ आवश्यकता अनुसार घाईते विरामीहरूलाई यथासक्य छिटो उद्धार गर्ने, भिडभाडलाई हटाउने वा स्थानीय पिडितहरूलाई जोखिम स्थलबाट बाहिर सुरक्षित स्थानमा लैजाने ।
 - ✚ आवश्यकता अनुसार बासस्थानको प्रवन्ध मिलाउने ।
 - ✚ प्राप्त राहत सामग्रीहरूको समुचित वितरणको व्यवस्था मिलाउने ।
 - ✚ विभिन्न संघसंस्थाहरूबाट प्राप्त हुने सामानहरू तथा सेवाहरू सहज ढंगबाट सबैलाई वितरण गर्न सहयोग गर्ने ।

- ✚ स्थानीय तहमा स्थापना गरिने LEOC स्थापना कार्यमा सहयोग गर्नका साथै उक्त निकायसंग लगातार सम्पर्क/समन्वय गर्ने र आवश्यकता अनुसार Liaison Officer खटाउने ।
 - ✚ जिल्ला तहमा उद्धार कार्यमा जुटेका सम्बन्धित निकायहरूसंग लगातार समन्वय गर्नका साथै आवश्यक सहयोग गर्ने ।
 - ✚ विपद् प्रभावित ईलाकामा शान्ति सुव्यवस्था कायम गर्न स्थानीय प्रशासनलाई मद्दत गर्ने ।
 - ✚ उद्धार तथा राहत कार्यमा उच्च स्तरको व्यवहार प्रदर्शन गर्ने ।
 - ✚ DEOC लाई संयुक्त अपरेशन सेन्टरको रूपमा विकास गरी मोनिटर गर्ने ।
- **विपद् पश्चात**
- ✚ विपद्बाट भएको क्षतिको विस्तृत मुल्यांकन गर्ने ।
 - ✚ योजना बनाई क्षति भएको कृषि, जमिन, भवन तथा भौतिक पूर्वाधारहरूको मर्मत सम्भार तथा नयाँ निर्माण गर्न सहयोग गर्ने ।
 - ✚ पुर्नस्थापना तथा पुर्ननिर्माण कार्यको लागि सक्दो सहयोग प्रदान गर्ने ।
 - ✚ आवश्यक साधन श्रोतको व्यवस्था गर्ने तथा श्रोत साधनको व्यवस्था गर्न अन्य निकायहरूलाई आवश्यक परेमा सहयोग र समन्वय गर्ने ।
 - ✚ केन्द्रीय निकाय/बाहिनीको निर्देशनमा पुर्नस्थापना कार्य गर्न तयार रहने ।
 - ✚ उद्धारमा खटिने फौजलाई सुरक्षित साथ गण हेडक्वार्टरमा फिर्ता गर्ने ।

६.३ तालिम

विपद्को अवस्थामा देखा पर्ने भयावह स्थितिलाई व्यवस्थापन गर्न खट्ने जनशक्तिहरूलाई (नेपाली सेना, नेपाल प्रहरी, सशस्त्र प्रहरी र सामुदायिक उद्धारकर्मी) विपद्को बारेमा पुर्ण जानकारी हुन आवश्यक पर्दछ । विभिन्न विपद्मा छुट्टा छुट्टै काम कारवाही गरी व्यवस्थापन गर्नु पर्ने भएको हुंदा फौजहरू तालिम प्राप्त हुन जरुरी रहेको छ । तसर्थ उद्धारमा खट्ने जनशक्तिलाई अनिवार्य आगलागी नियन्त्रण, TLSAR जस्ता तालिमहरू संचालन गराउने पर्ने हुन्छ । तसर्थ हरेक स्थानीय राजनीतिज्ञ, स्वयंसेवक, युवा र कर्मचारीहरूलाई समावेश गरी सामुदायिक विपद् प्रतिकार्य तालिम गराई स्थानीय निकायहरूले आफ्नो छुट्टै उद्धार सेल गठन गर्नु पर्दछ । साथै तालिमको दौरानमा देहाय अनुसार कार्यहरू गरी पूर्व तयारीको साथ विपद् प्रतिकार्यको लागि तयारी हालतमा रहनेछ ।

- कुनै पनि विपद्को समयमा सर्वप्रथम आफु सुरक्षित रहन अपनाउनु पर्ने सम्पूर्ण विधिहरू तथा आफु सुरक्षित भए मात्र अरुलाई उद्धार गर्न सकिन्छ भन्ने भावना सम्बन्धमा तालिम दिन जरुरी छ ।
- विभिन्न विपद्को समयमा उद्धारको क्रममा अपनाईनु पर्ने ड्रिलहरूको बारेमा तालिम दिन आवश्यक रहेको ।
- विपद् व्यवस्थापन र हरेकको भूमिकाको विषयमा सकलदर्जाहरूलाई आधारभूत ज्ञान सम्बन्धमा जानकारी दिने ।
- सरकारी तथा गैरसरकारी निकायहरूसंग समन्वय गरी बेला-बेलामा Simulation Exercise र CPX हरु संचालन सम्बन्धमा ।
- सुरक्षाकर्मीहरूको अन्तरगतका पोष्टहरूको आ-आफ्नो जिम्मेवारी क्षेत्रमा विगतमा भएका विभिन्न किसिमका विपद्हरू र त्यसबाट सिकेका पाठहरूलाई एक आपसमा छलफल सम्बन्धमा जानकारी ।
- बेला-बेलामा विपद्मा खटिने फौजहरूलाई Stand-to अभ्यास गराउने सम्बन्धमा ।

- विपद् उद्धार सम्बन्धी दक्ष जनशक्तिहरू उत्पादन गर्ने तालिमहरू जस्तै: Medical, First Responder, Collapsed Structure Search and Rescue र Canine, Fire Fighting, Rubber Boat, Repelling जस्ता तालिमहरू ।

६.४ पाल्पा जिल्लाको विपद् प्रतिकार्यमा सुरक्षा निकायहरूको परिचालन

जिल्लामा उत्पन्न हुन सक्ने विपद्लाई व्यवस्थापन, व्यवस्थित र योजनाबद्ध रूपमा प्रतिकार्य गर्नको लागि सबै स्थानीय तहहरूलाई समेट्ने गरी उपलब्ध सामग्रीसहितको DEOC को १/२४ नफ्रीको Quick Response Team सहित सुरक्षा निकायहरूको तालिम प्राप्त जनशक्ति परिचालन हुनेछ। उक्त Team हरूले कुनै पनि स्थानमा विपद्का घटनाहरू भएको जानकारी प्राप्त हुनासाथ तत्काल परिचालित भई आपतकालिन खोज, उद्धार, राहत वितरण तथा सुरक्षा व्यवस्था मिलाउने छ । पाल्पा जिल्लाको सुरक्षा निकायको QRT/IRT परिचालन योजना देहाय अनुसार रहेका छ ।

नेपाली सेना	नेपाल प्रहरी	सशस्त्र प्रहरी बल नेपाल
– रामपुर नगरपालिकामा रहेको नेपाली सेनाको १ सेक्सन ।	– प्रहरी निरीक्षकको कमाण्डमा पहिलो मोबाइल ११ (रामपुर नगरपालिका)	– मोबाइल ड्युटी आवश्यकता अनुसार
– तानसेन नगरपालिका लगायत अन्य स्थानीय निकायमा सेनाको १ से.मु.	– स्थानीय तहमा रहेका मातहतहरूबाट प्रहरी नायब निरीक्षक/प्रहरी सहायक निरीक्षक को कमाण्डमा १ मोबाइल टिम	– IRT डिउटी - नफ्री १५ जना तानसेन नगरपालिका
– अन्य स्थानीय निकायहरूमा १x सेक्सन (+) फौजहरू आवश्यकता अनुसार खटिने छ ।	– आवश्यकता अनुसार अन्य युनिटबाट Stand by रहेका डिउटी (QRT) लाई परिचालन गर्न सकिने ।	– रामपुर नगरपालिका नफ्री - १५ (QRT)
– तानसेन नगरपालिका गण हेक्वामा १/६९ Stand by रूपमा रहनेछ ।	– IRT -१टोली (तानसेन नगरपालिका / रामपुर नपा)	– ८ वटा स्थानीय तहमा ४ वटा सेक्सन खटिनेछ । (QRT) – १ सेक्सनले २ वटा स्थानीय तह हेर्नेछ ।

■ टोलीले साथमा लिई जानु पर्ने सामग्रीहरू

विपद्को घटना घटेपश्चात उद्धारमा खटिने जनशक्तिले विपद्को प्रकृति अनुसार DEOC, सुरक्षा निकाय, स्थानीय निकाय र सरोकार निकायहरूसंग भएका उद्धारका सामग्रीहरू, संचार सामग्रीहरू, सवारी साधनहरू र औषधी सहित तत्काल घटना घटेको स्थानमा परिचालन गर्नु पर्नेछ । मुख्यत उद्धार टोलीले साथमा देहाय अनुसार उद्धार सामग्रीहरू सम्बन्धित निकायसंग समन्वय गरी लिई जानुपर्ने छ ।

- ✚ आवश्यकता अनुसार पाल, कम्बल, नाईलन डोरी, कम्पोजिट राशन, पिक तथा सावेल, गल, फायर एक्सटिङ्गुईसर, पानी जर्किन, लालटिन, टर्चलाईट, मेघाफोन, टुचिन, नक्शा तथा मार्किङ्गका लागि आवश्यक सामान ।
- ✚ मेडिकल टोलीले आवश्यक मात्रामा जनशक्ति तथा औषधीहरू आवश्यकता अनुसार ।

- ✚ विपद् अनुसारका आवश्यक सामानहरू ।
- ✚ यातायात: ट्रक/बस, जीप, पानीको ट्रेलर, दमकल ।

■ संचारका साधन

- ✚ संचार सेट
- ✚ पर्सनल मोबाईल फोन (अल्टरनेटिभ संचारको साधन)

६.५ जिल्लाको मौजुदा उद्धार सामग्रीहरू

जिल्लामा आई पर्ने विपद् उद्धार कार्यको लागि आवश्यक सामग्रीहरू खरिद गरी तयारी अवस्थामा राख्नको लागि स्थानीय निकायहरूलाई बारम्बार आग्रह गरिएको । साथै दि फेमस महिन्द्र दल गणले समेत आवश्यक न्युनतम सामग्री गण हे.क्वा.मा तयारी अवस्थामा राखेको छ भने जिल्ला स्थित सुरक्षा निकायहरू र जिल्ला आपतकालिन कार्य सञ्चालन केन्द्र (DEOC) मा रहेको मौजुदा सामग्रीहरू देहाय अनुसार उद्धार सामग्रीहरू रहेको छ ।

क्र.सं.	सामानको विवरण	दि फेमस महिन्द्र दल गण	नेपाल प्रहरी	सशस्त्र प्रहरी बल	DEOC पाल्पा	कुल जम्मा	कैफियत
१	इलेक्ट्रिक कटर	-	१	-	१	२	
२	डेमोलिसन हयामर	-	-	-	१	१	
३	गमबुट	५	५	७	१८	३५	
४	फिगर ८ क्याराविना	१०	-	-	-	१०	
५	स्ट्रेचर	१	७	४	३	१५	
६	फस्ट एड किड बक्स	२	३	३	४	१२	
७	वायर कटर (बोल्ड कटर)	१	-	१	-	२	
८	जि.पी.एस.	-	१	१	-	२	
९	रेडियो सेट ५ वाट	-	-	-	-	-	
१०	ग्लोब्स	२४	१५	२२	१६	७७	
११	सर्च लाईट	-	-	-	३	३	
१२	पिक	१०	५	७	१४	३६	
१३	बन्चरो	१	१	१	१४	१७	
१४	स्टील बाल्टिन १० लि.	२	२	२	१	७	
१५	सेप्टि हेल्मेट	४५	२८	१३	३	८९	
१६	जम्प सूट fire fighting protect cloth	१०	-	९	१२	३१	
१७	भन्याड स्टील फोल्डिड	१	१	१	१	४	
१८	फायर स्टिङ्गुयजर	२	३	२	५	१२	
१९	ड्रोन क्यामेरा	-	-	-	१	१	

२०	नक्सा सम्बन्धित स्थानको	-	-	१	-	१	
२१	घन	१	१	१	-	३	
२२	सिट वेल्ड	-	-	-	-	-	
२३	टेन्ट	-	१०	३	१०	२३	
२४	लाईफ ज्याकेट	१०	१०	४	२	२६	
२५	ट्यूब	२	४	२	५	१३	
२६	गैची	-	५	८	-	१३	
२७	साबेल	१२	१०	७	६	३५	
२८	कोदालो फरुवा	३	११	२	-	१६	
२९	आराहेक्सा/	३	-	२	-	५	
३०	सिठी	-	-	-	-	-	
३१	फुट पम्प	-	-	-	-	-	
३२	दुरबिन	-	२	१	-	३	
३३	गल	२	२	३	-	७	
३४	मेगा फोन	१	२	१०	३	१६	
३५	खर गम्बुट	-	५	४	-	९	
३६	क्रोबार २५ mm	२	-	-	१४	१६	
३७	फायर न्याक	१५	-	४५	६	६६	
३८	फायर सुटर	५	-	४३	-	४८	
३९	फायर एक्स होल	-	-	३	४	७	
४०	गगल्स	१०	१५	-	-	२५	
४१	फायर बुट	३	-	७	१२	२२	
४२	करौती	१	३	४	-	८	
४३	फायर न्याक होल	-	-	४	६	१०	
४४	जेट सुटर	५	१०	-	-	१५	
४५	२२ मि.मि. कोबार	-	-	४	-	४	
४६	श्रो ब्याग	-	-	-	-	-	
४७	ईमर्जेन्सी लाईट	-	-	२	-	२	
४८	फायर रोप ल्याडर	१	-	-	-	१	
४९	ब्लू डिभाइस	-	-	-	-	-	
५०	प्लास्टिक पाल	१०	५	८	७५	९८	
५१	मनि ब्याग	-	-	-	१२	१२	
५२	रिफ्लाक्सीड ज्याकेट	-	१५	-	-	१५	
५३	मण्डी कम्बल	-	-	-	२५	२५	
५४	पि. क्याप	-	-	-	१२	१२	
५५	म्याट्रेस	-	-	६	२५	३१	
५६	फलामको पिकेट	१०	-	-	-	१०	
५७	रेस्क्यू हेम्मर	१	-	१	-	२	

५८	बक्स	१	-	-	-	१	
५९	फायर र्याक	-	-	-	६	६	
६०	फायर स्वाटर	१५	-	-	१४	२९	
६१	चेन स	-	१	१	-	२	
६२	Elid Fire	-	१	-	-	१	
६३	Iron Cuttre	-	१	-	-	१	
६४	हेड लाईट	-	-	२	१४	१६	
६५	पानी पम्प	-	-	-	-	-	
६६	ट्राफिक जकेट	१०	५	५	१५	३५	
६७	फायर ब्लान्केट	१	५	१	१४	२१	
६८	लाईन डोरि कलाम्बि)ङ्(-	-	-	०	०	
६९	ट्युब	-	-	-	८	८	
७०	कम्बल	-	-	-	२५	२५	
७१	पिक्व्याप-	-	-	-	१२	१२	
७२	पिक	-	-	-	१४	१४	
७३	भन्याड	-	-	-	१	१	
७४	सन्चार सेट	-	-	-	१	१	
७५	भोल्टा मिटर	-	-	-	१	१	
७६	हेल्मेट (with light)	-	-	-	१० लाइट सबै बिप्रेको	०	
७७	हेल्मेट	-	-	-	१२	१२	
७८	भेईकल कटर	-	-	-	१	१	
७९	स्टोन कटर	-	-	-	१	१	
८०	Socks (मोजा)	-	-	-	१२	१२	
८१	फेस माक्स	-	-	-	१२	१२	
८२	वाटर बोटल	-	-	-	१२	१२	
८३	Back pack pump 20L	-	-	-	४	४	
८४	Axe with rubber grips	-	-	-	१४	१४	
८५	Portable shovel (rounded/spade)	-	-	-	१४	१४	
८६	Blanket	-	-	-	२०	२०	

६.६ विपद् व्यवस्थापनका लागि थप आवश्यक पर्ने सामग्रीहरू

यस जिल्ला विपद् प्रकोपको हिसाबले सडक दुर्घटना, बाढी पहिरो र आगलागी धेरै हुने हुंदा उपलब्ध भएका विपद् व्यवस्थापनका सामग्रीहरू बाहेक नपुग थप निम्न सामग्रीहरू आवश्यक पर्नेछ ।

सि.नं	विवरण	ईकाई	परिमाण	कैफियत
१.	रबर बोटरपाईडल	गोटा	३	
२.	सिट हार्नेसरफुल बडी हार्नेस	गोटा	२५	
३.	पुलीसानो /मध्यम/ठूलो	गोटा	४/४/४	
४.	गाडी तान्ने टुचिन	गोटा	२	
५.	फरुवा	गोटा	७	
६.	एसेन्डर/डिसेन्डर	गोटा	६/६	
७.	भन्याङ्ग	गोटा	३	
८.	ड्रिल मेसिन	गोटा	३	
९.	फायरिङ्ग एक्स्टिङ्गुईसर	गोटा	१४(ABC)	
१०.	फायर फाईटिङ्ग सेट	सेट	२०	
११	फायर प्रोक्सिभिटी सट	गोटा	२	
१२	रेस्क्यु व्याक बोर्ड	गोटा	३	
१३	लाईफ ब्वाई रिङ्ग	गोटा	३	
१४	बोलिन रोप	मि.	३००	
१५	जुमर (३ दाहिना र १ बाँया)	गोटा	४	
१६	मल्टी पर्पोज रोप (UIAA-Union International Des Associations, d'Alpinisme)	क्वायल	२	
१७	क्याराविन (स्क्रुप टाईप)	गोटा	१५	
१८	पुल्ली (घिर्नी)	गोटा	५	
१९	वियर पप	गोटा	१	
२०	रोप (न्याप्लिङ्ग रोप)	क्वायल	२ (UIAA)	
२१	अक्सिजन	सिलिण्डर	१	
२२	गोता खोर	सेट	२ अक्सिजन सहित	

परिच्छेद ७

विपद् व्यवस्थापनका लागि सम्पर्क विवरण

७.१ जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समितिका पदाधिकारी र जिल्ला स्थित विपद् व्यवस्थापनको लागि Focal Person को नामावली र सम्पर्क नम्बर

सि.न.	पद	कार्यालय प्रमुखको नाम	कार्यालय / पालिका / संस्था	पद	विपद् Focal Person	सम्पर्कनम्बर
१	प्र.जि.अ.	बन्धु प्रसाद बास्तोला	जिल्ला प्रशासन कार्यालय	स.प्र.जि.अ.	भक्ति सरा राना	९८५७०६०३३३
			जिल्ला आपतकालिन कार्य संचालन केन्द्र,पाल्पा	ब.ह.	पदम राना	९८५७०९०१८२
२	प्रमुख सेनानी	बाल मुकुन्द विष्ट	दि फेमस महिन्द्र दल गण	सेनानी	किन प्रधान	९८४१४०२३१८
३	प्रहरी उपरिक्षक	हेरम्ब शर्मा	जिल्ला प्रहरी कार्यालय	प्रहरी निरिक्षक	बिरेन्द्र थापा	९८५७०६८६९०
४	स.प्र.ना.उ	उद्धव वन	सशस्त्र प्रहरी बल	स.प्र.नि.	राम बहादुर महत	९८४९३७५५६९
५	उप अनुसन्धान निर्देशक	गोपाल पन्थी	राष्ट्रिय अनुसन्धान जिल्ला कार्यालय	अ.अ.	टिकाराम पाण्डे	९८४३५२२३७६

७.२ विषयगत कार्यालयका प्रमुख र विपद् फोकल पर्सनहरु

सि.न.	पद	कार्यालय प्रमुखको नाम	कार्यालय/संस्था	पद	सम्पर्क व्यक्ति	सम्पर्कनम्बर
१	डि.ई.	प्रदिप मनि निरौला	सडक डिभिजन पाल्पा	ईन्जिनियर	शिव खनाल	९८५११२७२००
२	डि.ई.	कुशल गौतम	जलस्रोत तथा सिचाइ विकास डिभिजन कार्यालय	ईन्जिनियर	चन्द्र राना	९८४९६०४६६७
३	प्रमुख	शिवराम अधिकारी	भू तथा जलाधार कार्यालय	ईन्जिनियर	राकेश बहादुर कुवंर	९८५७०८११३९
४	प्रमुख	टुक बहादुर थापा	प्रधानमन्त्री कृषि आधुनिकीकरण परियोजना	प्रमुख	टुक बहादुर थापा	९८५७०६८१८१
५	प्रमुख	कामना अधिकारी	कृषिज्ञान केन्द्र	प्रमुख	कामना अधिकारी	९८५७०६५२९४

६	प्रमुख	नारायण देव भट्टराई	डिभिजन वन कार्यालय	डिभिजनल वन अधिकृत	नारायण देव भट्टराई	९८५७०२३३७७
७	प्रमुख	महेन्द्र सुवेदी	शिक्षा विकास तथा समन्वय इकाई	शाखा अधिकृत	हेम शर्मा रिजाल	९८५७०६५९८०
८	स्वास्थ्य कार्यालय	डा.राजेन्द्र गिरी	स्वास्थ्य कार्यालय	ल्याब टे.अधिकृत	मधुसुदन भट्टराई	९८४५३३२९५५
९	प्रमुख	अनोज उपाध्याय	खानेपानी डिभिजन कार्यालय			
९	सभापति	बाबुराम कार्की	रेडक्रस सोसाईटी, पाल्पा	अधिकृत	बाबुराम कार्की	९८४६२०६५६७

७.३ स्थानीय तहका प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत र बिपद् फोकल पर्सनहरुको विवरण

सि.नं.	स्थानीय तह	पद	नाम थर, सम्पर्क नम्बर	विपद् फोकल पर्सनको नाम थर, सम्पर्क नम्बर	पद
१	तानसेन नगरपालिका	प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत	जीवन ज्ञवाली ९८५७०७४१११	विष्णु प्रसाद पौडेल ९८५७०६२५६२	कार्यक्रम अधिकृत
२	रामपुर नगरपालिका	प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत	लेखनाथ न्यौपाने ९८५७०७५१११	कृष्ण बहादुर थापा ९८६७३७५३७५	ईन्जिनियर
३	पूर्वखोला गाउँपालिका	प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत	मान बहादुर सारु ९८६७९२८९२२	विनोद नेपाल ९८५७०६५३७९	अधिकृत
४	निस्दी गाउँपालिका	प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत	ध्रुव दयाल ९८५७०७९२१०	नारायण तिमिल्सिना ९८५७०७९२१२	सहायक पाँचौ
५	रम्भा गाउँपालिका	प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत	भक्तु जंग राना ९८५७०६८७७०	शिव अर्याल ९८५७०६८७७०	सि. अधिकृत छैठौ
६	माथागढी गाउँपालिका	प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत	दिनेश ज्ञवाली ९८५७०६८५६८	दिनेश ज्ञवाली ९८५७०६८५६८	अधिकृत
७	तिनाउ गाउँपालिका	प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत	सुन्दर प्रसाद श्रेष्ठ ९८५७०७७०९८	शिव आत्रेय ९८५७०६२५१४	सहायक पाँचौ
८	रिब्दीकोट गाउँपालिका	प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत	मदन अर्याल ९८५७०७५३०७	रुकलाल भट्टराई ९८५७०६२६४३	अधिकृत छैठौ
९	रैनादेवी छहरा गाउँपालिका	प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत	दिनेश सारु ९८५७०७२०२५	जीवन राना ९८५७०६०६९०	जनस्वास्थ्य निरीक्षक
१०	बगनासकाली गाउँपालिका	प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत	बद्री नाथ लम्साल ९८५७०६८८६८	कृष्ण बहादुर थापा ९८६७५४४००८	सहायक पाँचौ

७.४ विपद् पूर्व तयारीका लागि आवश्यक जनशक्ति व्यवस्थापन

क्र सं	कार्यालय	जनशक्ति	कैफियत
१	नेपाली सेना	११० जना	
२	नेपाल प्रहरी	५० जना	
३	शसस्त्र प्रहरी बल	५० जना	
४	रेडक्रस सोसाइटी	१० जना	
५	वन	३० जना	
६	जनस्वास्थ्यकर्मी	चिकित्सक सहित १०५ जना (स्थानीय तहबाट)	Rapid Response Team
७	शिक्षा	१० जना (स्थानीय तहबाट)	

७.५ जिल्लामा भएका एम्बुलेन्सहरुको विवरण

क्र.स.	कार्यालय/ संस्थाको नाम	चालकको नाम	सम्पर्क न.	गाडी नं	ट्रयकिड डिभाइस भएको/नभएको	कैफियत
१	पाल्पा अस्पताल	सुरज के.सी.	९८४७०२९५०४	लु. १ झ ३३३	भएको	चालु
२	भु.पु. सैनिक चिलाङ्गदी	यम बहादुर सारु	९८४६१९०९६७	लु.१. च२३८१	नभएको	चालु
३	खस्यौली प्रा.स्वा.के.	नारायण कार्की	९८४७१३८०२९	लु १ झ २८५	भएको	चालु
४	लु.मे.क. प्रभास	हरि ढकाल	९८४७१०१८५१	लु.१.च.५३७६	नभएको	चालु
५	परिवार नियोजन संघ	नारायण जि.सी.	९८४७०२७६५	लु १ च २५४६	नभएको	चालु
६	रामपुर अस्पताल	भानुभक्त सोती	९८४७२३१३३८	बा २ झ १७४३	भएको	चालु
७	लु.मे.क. प्रभास	गोपाल आले	९८४७०४३२१०	लु.१.च.२६६१	नभएको	चालु
८	लु.मे.क. प्रभास	सुरेश कार्की	९८४७४३८९५६	लु १.च ३२३६	नभएको	चालु
९	न्यु एकता क्लब भुसलडाँडा	नन्द लाल घिमिरे	९८४७४६८९९०	लु.१.च.४७७५	नभएको	चालु
१०	लु.मे.क. प्रभास	किरण खाती	९८४७०६७००४	लु.१.च.३२४४	नभएको	चालु

११	ने.रे.सो. पाल्पा	सुमन बि.क.	९८६७८२८६१०	लु.३.च.६७५४	नभएको	चालु
१२	हुँगी स्वास्थ्य चौकी	उत्तम सेढाई	९८६४५६१९२०	लु.१.झ.४१३	नभएको	चालु
१३	जुठापौवा स्वास्थ्य चौकी	लाल ब. राना	९८६९७५१९४५	लु.१.झ.४०६	नभएको	चालु
१४	युनाइटेड मिशन अस्पताल	मोहनीलाल कुवर	९८०१९४०१०२	लु १ झ ३३३	नभएको	चालु
१५	कालीगण्डकी फाउण्डेशन नेपाल रामपुर	महेन्द्र प्रसाद तिवारी	९८५७०६५००२	प्रदेश३.०१.०२ ३ च ५५५	नभएको	चालु
१६	बिरकोट स्वास्थ्य चौकी	रामु सिंजाली	९८४७३०६२७८	लु.१.झ.५६८	नभएको	चालु
१७	ताहुँ प्राथमिक स्वास्थ्य केन्द्र	कमल दर्जी	९८४७३७३७१५	लु.१.झ ५५४	भएको	चालु
१८	ठिमुरे सा.स्वा.इकाई	शान्त बहादुर जि.सी.	९८४५३२१८७९	लु.१.झ.४९०	नभएको	चालु
१९	पूर्वखोला गाउँपालिका	कुमार दिशा	९८६७१७९४६४	लु.१.झ.६०८	नभएको	चालु
२०	माथागढी गाउँपालिका	लिलाम्बर थापा	९८५७०७९११४	लु.१.झ.६२१	नभएको	चालु
२१	ने.रे.सोसाईटी तिनाउ उपशाखा	सन्दिप तुलाचन	९८४९९१७३२८	लु.२.च.९३४८	नभएको	चालु
२२	सि.जि. सिमेन्ट उद्योग	बिमल नेपाल	९८६९६६८८९९	लु.३.च.१८५	नभएको	चालु
२३	ख्याहा स्वास्थ्य चौकी	सुनिल पाण्डे	९८६५३९३०१७	लु १.झ.६४७		चालु
२४	माथागढी गाउँपालिका	मनोज सिंजाली	९८५७०७९११३	लु १ झ ६२२		चालु

२५	सहलकोट स्वास्थ्य चौकी	रिक्त		लु १ झ ५२५		चालु
२६	चापपानी स्वास्थ्य चौकी	रिक्त	९८५७०६२१६८	लु १ झ ४९६	नभएको	चालु
२७	गाँडाकोट स्वास्थ्य चौकी	रिक्त		लु.१.झ.५२५		चालु
२८	नेपाल रेडक्रस सोसाइटी	विष्णु वि.क.	९८६७८२८६१०	ब.२.च.९६६६	नभएको	विग्रेर नचल्ने
२९	नेपाल रेडक्रस सोसाइटी	केशव खाम्चा	९८४७१०१६००	लु १च ३७३८	भएको	विग्रेर नचल्ने
३०	झडेवा भु.पु.सैनिक	गोमान सिंह	९८४१६०८०५०	लु १च.३७४२	नभएको	विग्रेर नचल्ने
३१	छहरा स्वास्थ्य चौकी	मोहन घिमिरे	९८४७४२०९५१	लु १ झ २८८	नभएको	विग्रेर नचल्ने

७.६ जिल्लामा भएका दमकलको विवरण

क्र.स.	स्थानीय तह	दमकल चालकको नाम	चालकको सम्पर्क न.	कैफियत
१	तानसेन नगरपालिका	मनोज रुचाल	९८४६०६९१२३	
२	रामपुर नगरपालिका	केशव राज रेग्मी	९८४७२१८०००	

७.७ पाल्पा जिल्ला स्थित सरकारी कार्यालयको सम्पर्क विवरण

सि.नं.	कार्यालयको नाम	सम्पर्क नं. (+०७५)	प्रमुखको नाम	प्रमुखको सम्पर्क नं.
१	जिल्ला प्रशासन कार्यालय पाल्पा	५२०१२४	प्र.जि.अ.बन्धु प्रसाद बास्तोला	९८५७०५७७७७
२	पाल्पा जिल्ला अदालत	५२०११०	मा.जि.न्या. कमल राज विष्ट	९८५७०७२११०
३	जिल्ला समन्वय समितिको कार्यालय	५२०४२४	जि.अ.स. जनार्दन अधिकारी	९८५७०४३२२२
४	दि फेमस महिन्द्र दल गण	५२०५४६	प्र.से.बाल मुकुन्द बिष्ट	९८५१०९२३१४
५	जिल्ला प्रहरी कार्यालय	५२०५३६	प्र.उ. हेरम्ब शर्मा	९८५७०९५५५५
६	राष्ट्रिय अनुसन्धान जिल्ला कार्यालय	५२००५९	उप-अ.नि. गोपाल पन्थी	९८५७०६५०५९
७	सशस्त्र प्रहरी बल नेपाल गुल्म	५२११७४	स.प्र.ना.उ. उद्धव वन	९८५१२७२२३४
८	कोष तथा लेखा नियन्त्रक कार्यालय	५२०००३	शशिन्द्र खाती	९८५७०६५२०३
९	जिल्ला सरकारी वकिल कार्यालय	५२०१५८	नि.प्र. लोकमणि पाण्डे	९८५७०६८१५८
१०	शिक्षा विकास तथा समन्वय इकाइ	५२०११९	महेन्द्र सुवेदी	९८५७०६५९८०
११	शहरी विकास तथा भवन कार्यालय	५२०१५२	गोविन्द प्रसाद गौतम	९८५७०६५१५२

१२	खानेपानी तथा सरसफाई डिभिजन कार्यालय	५२०००७	ई.अनोज उपाध्याय	९८५७०२११४६
१३	सडक डिभिजन कार्यालय	५२०९२१	डि.ई. प्रदिपमणि निरौला	९८५११६२७३२
१४	पाल्पा अस्पताल तानसेन	५२०१५४	डा .विवेक भण्डारी	९८५७०७७१५४ ९८४९१२१५३४
१५	जिल्ला स्वास्थ्य कार्यालय	५२१७३९	डा. राजेन्द्र कुमार गिरी	९८५७०८०७३९
१६	कृषि ज्ञान केन्द्र	५२०२९४	कामना अधिकारी	९८५७०६५२९४
१७	भेटेरिनरी अस्पताल तथा पशु सेवा विज्ञ केन्द्र	५२०१४५	दुर्गा खनाल	९८५७०६०८३६
१८	डिभिजन वन कार्यालय	५२०००२	नारायण देव भट्टराई	९८५७०२३३७७
१९	भूतथा जलाधार व्यवस्थापन कार्यालय	५२०१३९	शिवराम अधिकारी	९८५८०२५७२५
२०	जलस्रोत तथा सिंचाई विकास डिभिजन	५२००८१	कुशल गौतम	९८५७०६१४३०
२१	प्रधानमन्त्री कृषि आधुनिक परियोजना	५२११८०	टुक बहादुर थापा	९८५७०६८१८१
२२	नेपाल टेलिकम दूरसंचार कार्यालय	५२०१०१	ढाकाराम पौड्याल	९८५१००४८४४
२३	सामाजिक विकास डिभिजन कार्यालय	५२११९६	हरि लाल अर्याल	९८५७०७७६२०
२४	पाल्पा आयुर्वेद स्वास्थ्य केन्द्र	५२०८२३	जीवन बस्याल	९८५७०७७८२३
२५	कारागार कार्यालय	५२०१५३	ठाकुरप्रसाद अर्याल	९८५७०७३७७७
२६	मालपोत कार्यालय पाल्पा	५४०४२७	दुर्गाप्रसाद खनाल	९८५६०५०८०५
२७	घरेलु तथा साना उद्योग कार्यालय	५२०२३२	देवीराम भण्डारी	९८५७०६०४३२
२८	सुन्तलाजात फलफूल विकास केन्द्र	५२०१४७	दिपक भट्टराई	९८५७०७७१४७
२९	जिल्ला हुलाक कार्यालय	५२०१४६	जयदिप पन्थी	९८५७०७५१४६
३०	तथ्यांक कार्यालय, पाल्पा	५२०५१२	लेखनाथ पाण्डेय	९८५७०७८५१२
३१	कालिगण्डकी कोरिडोर सडक योजना		डि.ई.शंकर पौडेल	९८५६०३०७४२
३२	जिल्ला निर्वाचन कार्यालय	५२०९३५	विनोद घिमिरे	९८५७०६८९३५
३३	शैक्षिक तालिम केन्द्र	५२०३०१	गोपाल प्रसाद बस्याल	९८४७०२९६३३
३४	करदाता सेवा कार्यालय	५२०११७	गीता पाण्डे	९८५७०७४११७
३५	नापी कार्यालय	५२०००८	ई. अर्जुन पौडेल	९८५७०६८३०८
३६	सडक पूर्वाधार विकास कार्यालय		ई .अरुण गुप्ता	९८५७०६०४९१
३७	विशेष नापी कार्यालय	५२०१९७	श्रीधर ढुङ्गाना	९८५७०६५००८
३८	नेपाल विद्युत प्राधिकरण	५२०५११	विवेक अधिकारी	९८५७०७५५११
३९	कृषि सामाग्री कम्पनी लिमिटेड	५२०१३८	खेमराज भुषाल	९८४६०९४६३६
४०	यातायात व्यवस्था सेवा कार्यालय	५२०४९९	केशव सुनार	९८५७०९१०३९
४१	खाद्य प्रविधि तथा गुण नियन्त्रण डिभिजन कार्यालय	५२१४९५	नरेश श्रेष्ठ	९८५७०२१४९५
४२	पाल्पा दरवार संग्रहालय		डि.अ.ब. नारायण देव भट्टराई	९८५७०२३३७७
४३	ईलाका प्रशासन कार्यालय रामपुर पाल्पा	४००४७५	भगवानभक्त अर्याल	९८६७०६५४७६

४४	रामपुर अस्पताल रामपुर	४००१५४	डा.विजय परियार	९८५७०६८१५४
४५	मालपोत कार्यालय रामपुर	४००४२७	नि.प्र. ज्ञान बहादुर सिंजाली	९८५७०६५१६७
४६	नापी कार्यालय रामपुर	४००४३४	अधिकृत सुस्मा गौतम	९८५७०६८३४३

७.८ जिल्ला प्रहरी कार्यालय र जिल्लाका विभिन्न स्थानमा रहेका युनिटहरुको विवरणहरु

सि.नं	प्रहरी ईकाइको नाम	दर्जा	नाम थर	कार्यालयको CUG नं.	मोबाइल नं.
१	जिल्ला प्रहरी कार्यालय	प्रहरी उपरिक्षक	हेरम्ब शर्मा	९८५७०९५५५५	९८५९२८०७११
२	ईलाका प्रहरी कार्यालय रामपुर	प्र.नि.	लक्ष्मण देवकोटा	९८५७०६२१९९	९८५९२८५४२२
३	जिल्ला ट्राफिक प्रहरी कार्यालय	प्र.ना.नि.	दामोदर मल्ल	९८५७०९०५००	९८५९०१४४५६
४	ईलाका प्र.का.मुझुङ	प्र.ना.नि.	सोम बहादुर सारु मगर	९८५७०९१५०२	९८४७८०५०७६
५	ईलाका प्र.का. पुर्वखोला	प्र.स.नि.	रमेश प्रसाद पाण्डे	९८५७०६०१६०	९८४७१७९७८२
६	का.सु.गार्ड	प्र.ना.नि.	शालिकराम थापा	९८५७०९१५२०	९८५७०६६८३३
७	प्रहरी चौकी बर्तुङ	प्र.स.नि.	भोला कुँवर	९८५७०९१५०६	९८४२१७०७६८
८	प्रहरी चौकी आर्य भञ्ज्याङ	प्र.स.नि.	हरी प्रसाद अर्याल	९८५७०९१५१०	९८४७४६३०६२
९	प्रहरी चौकी राम्दी	प्र.स.नि.	चित्र बहादुर बराल	९८५७०९१५११	९८६६१९९६०९
१०	प्रहरी चौकी माथागढी	प्र.स.नि.	श्रीमान चाई	९८५७०९१५०९	९८६०५०४५३६
११	प्रहरी चौकी दोभान	प्र. ना.नि.	कमल थापा मगर	९८५७०९१५०७	९८५७०९०४२९
१२	प्रहरी चौकी हार्थोक	प्र.स.नि.	बिष्णु प्रसाद रेग्मी	९८५७०९१५०३	९८६७००४९७६
१३	प्रहरी चौकी सर्देवा	प्र.स.नि.	अवधेश कुमार यादव	९८५७०९१५०४	९८५७०९००८४
१४	प्रहरी चौकी बल्डेडगढी	प्र.स.नि.	शिव कुमार यादव	९८५७०९१५१४	९८४३९९६०५६
१५	प्रहरी चौकी हुँगी	प्र.स.नि.	दया शंकर चाई	९८५७०९१५१३	९८४७०५६४०८
१६	प्रहरी चौकी रुक्से भञ्ज्याङ	प्र.स.नि.	नागेन्द्र मल्लाह	९८५७०९१५१६	९८६७५५२६०६
१७	प्रहरी चौकी ताँहु	प्र.स.नि.	याम बहादुर पुन	९८५७०९१५१२	९८४८०३६१४०
१८	प्रहरी चौकी अर्गली	प्र.स.नि.	गोविन्द ब. कुमाल	९८५७०९१५०५	९८४४७०७८२३
१९	प्रहरी चौकी प्रभास	प्र.ना.नि.	भरत थापा	९८५७०९१५०८	९८४७३६४५४१
२०	प्रहरी चौकी केलादी	प्र.स.नि.	प्रकाश पछाई	९८५७०९१५१७	९८४७५७२१४८
२१	प्रहरी चौकी पिपलडाँडा	प्र.ह.	नर बहादुर पुन	९८५७०६०१०९	९८६११७६३५०
२२	प्रहरी चौकी जग्वादी	प्र.ह.	ओम बहादुर बि.क.	९८५७०९१५१५	९८६७१५८६६२

२३	अप्रचौ भुसलडाँडा	प्र.ह.	त्रियुगी गुप्ता तेली	९८५७०९१५१९	९८६००४९०४९
२४	अ.प्र. पोष्ट रानिघाट	प्र.ब.ह.	तुल्लिराम घर्ति मगर	९८५७०९१५१८	९८६७५१३४५७
२५	जिल्ला अदालत समन्वय तथा सुप्रई गार्ड	प्र.स.ह.	बसन्त के.सी.		९७४२३३५९२५
२६	प्रहरी बिट बसपार्क	प्र.ह.	सुदन पाण्डे	९८५७०६०१९३	९८४७०८८७०९
२७	प्र.जि.अ.नि.गार्ड	प्र.ह.	कृष्ण के.सी.		९८५७०६५६०१
२८	अ.प्र. बिट नारायण स्थान मन्दिर	प्र.ह.	फर्ष बहादुर खड्का	९८५७०९१३२३	९८६०३०२०९५
२९	अ.प्र. पोष्ट माडी फाँट	प्र.स.नि.	टेक बहादुर वली		९८४७९९७०९६

परिच्छेद ८

८.१ संभावना र चुनौती

- ✦ पाल्पा जिल्लामा अधिकांश स्थानहरूमा सडकको पहुंच पुगे पनि सहज तरिकाबाट सवारी साधन आवत जावत गर्न नसक्ने तथा वर्षा याममा सडक सुचारु हुन नसक्ने भएकोले सडक असुबिधा भएको स्थानमा उद्धार टोली समयमै पुग्न नसक्ने ।
- ✦ यस जिल्लाका ग्रामिण भेगमा अधिकांश घरहरू टीन, खर र काठको रहेको तथा शहर केन्द्रित घरहरू जोडिएर रहेको हुंदा आगलागी भएको खण्डमा नियन्त्रण गर्न कठिन हुने । यस जिल्लामा आगलागी नियन्त्रणको लागि तानसेन तथा रामपुर नगरपालिकामा १/१ मात्र बारुण यन्त्र रहेको ।
- ✦ Main Line of Communication को रूपमा रहेको सिद्धार्थ राजमार्ग पहिरो गई बन्द भएको अवस्थामा सुचारु गर्नको लागि जिल्लामा प्रयास डोजर तथा स्काभेटरहरू भएतापनि भौगोलिक बनावटको कारणले बाढी पहिरो गएको अवस्थामा प्रभावित ईलाकामा समयमै पुग्न नसकी आवत जावतमा असर पुग्न जाने ।
- ✦ गर्मी मौसमको शुरुवातसंगै आउने हरिबतासको कारणले हुने विभिन्न क्षतिहरू बारे जनमानसमा जनचेतनाको कमी भएको ।

८.२ समस्या

- ✦ यस जिल्लामा पहाडी भू-भाग तथा धेरैजसो स्थानहरू विकट भएकोले प्राकृतिक तथा मानविय विपद्का घटनाहरू प्राय हुने गरेको पाईन्छ । पहाडी भू-भाग हुनाले विपद् भएको स्थानसम्म पुगी तत्काल उद्धार कार्य गर्न बाटो तथा विकटताको दृष्टीले कठिन रहेको छ ।
- ✦ गणमा महिन्द्रा बोलेरो जिप १२ ३x२.५ टाटा ट्रक मात्र नपुग हुने हुंदा विपद् व्यवस्थापनको लागि थप १ (एक) सानो गाडी आवश्यक भएको ।
- ✦ वर्षादको मौसममा बादल तथा हुस्सु लाग्ने भएकोले हवाई साधनको प्रयोगमा समेत प्रतिकूल असर पर्ने ।
- ✦ उद्धार तथा राहत सामग्रीहरूको उपलब्धतामा कमी रहेको ।

८.३ उद्धार कार्यमा परिचालित फौजले निम्न कुराहरूको विशेष ख्याल राख्ने छ ।

- ✦ प्रभावित ईलाकामा जतिसक्दो छिटो पुगी स्थितिको अध्ययन गरी प्रतिवेदन गर्ने ।
- ✦ प्रकोप पीडितलाई जीवितै उद्धार गरी थप क्षति हुन नदिनु टोलीको मुख्य उद्देश्य हुनेछ ।
- ✦ जीवित रहेकाहरूलाई तोकिएको स्थानहरूमा स्थानान्तरण गर्न सघाउने ।
- ✦ बिरामी घाईतेहरूको प्राथमिकता छुट्ट्याई प्राथमिक उपचार प्रदान गरी जतिसक्दो चाडो अस्पताल पुऱ्याउने ।
- ✦ उद्धार कार्यमा खट्ने मेडिकल टोलीले प्राथमिकताको आधारमा उपचार गरी गम्भीर घाईतेहरूलाई अस्पताल पुऱ्याउने मद्दत गर्ने ।

- ✦ जीवितहरूसंग सोधपुछ गरी उनीहरूको परिवार तथा चौपायाको खोजतलास गर्ने ।
- ✦ भेटिएका व्यक्तिहरू मध्य जीवित र मृतकको रेकर्ड राख्ने ।
- ✦ उद्धारको समयमा भेटिएको धनमालको रेकर्ड गरी सुरक्षित स्थानमा संकलन गर्ने ।
- ✦ भेटिएको मालसामानको तथ्याङ्क राखी प्रशासनलाई हस्तान्तरण गर्ने ।
- ✦ आफुसंग भएको यातायातको साधनको नपुग भएमा स्थानीय प्रशासनसंग समन्वय गरी उपलब्ध गराउने ।
- ✦ जटिल विरामीहरूलाई पछाडि हटाउन एम्बुलेन्स तथा आवश्यक परेमा २२ बाहिनीसंग समन्वय गरी हेलिकप्टर उपलब्ध गराउने ।
- ✦ ईजाजत नभएका मान्छेहरूलाई त्यस ईलाकाको हर्कतमा बन्देज लगाउने ।
- ✦ सिग्नल टोलीले उद्धार कार्य सम्बन्धि खबर गण हे.क्वा.लाई निरन्तर प्रतिबेदन गरिरहने ।
- ✦ ठुलाठुला भवनहरू भत्किएको एरियामा हेभी साधन जस्तै बारुण यन्त्र, डोजर, क्रेनको आवश्यक परेमा समन्वयात्मक भूमिका खेली उपलब्ध गराउन प्रयास गर्ने ।
- ✦ सुरक्षा निकाय तथा अन्य स्थानीय बुद्धिजीवी, पत्रकार, राजनैतिक दल र सम्बन्धित सबैसंग संयुक्त र सौहार्दपूर्ण व्यवहार गर्ने र आवश्यक बमोजिम सूचना आदन प्रदान गर्ने । साथै घटनालाई न्यूनीकरण गर्ने तर्फ यथासंभव प्रयास गर्ने ।

८.४ संक्षेप

विपद् व्यवस्थापन कार्य सरकारको एकल प्रयासले मात्र सम्भव हुन नसक्ने यथार्थलाई मनन् गरी सबै सुरक्षा निकाय, सरकारी तथा गैर सरकारी संस्थाहरू, स्थानीय निकाय, नागरिक समाज तथा समुदायको सहभागिता र संलग्नतामा विपद्को असरलाई कम गर्न पूर्व तयारी, सचेतना अभिवृद्धि जस्ता उपायहरूको साथै सबै निकायको राय, परामर्श, सल्लाह, सुझाव र समन्वयमा गरिने विपद् व्यवस्थापन बढी प्रभावकारी हुने देखिन्छ । यसको अलवा दक्ष जनशक्ति सहित आधुनिक साधन सम्पन्न हुनु पर्ने देखिन्छ ।